

AR PARTNERYSTĖ YRA ŠEIMA?

Nacionalinio forumo „Savarankiška Lietuvos šeimos politika ir partnerystė“ medžiaga

Dr. SAULIUS ARLAUSKAS - teisės filosofijos profesorius (5 p.):

Europoje ir pasaulyje vyksta ketvirtoji revoliucijų banga (Airijos referendumas tai tik patvirtina). Į mūsų gyvenimą ryžtingai ateina revoliuciniai žmogų kaip orią būtybę nuvertinantys socialiniai projektai, kuriais siekiama:

- **Sunaikinti gėdos jausmą**, kaip laisvės priešą: jau kūdikystėje maksimaliai **pažadinti seksualumą**, nepaisant bet kokių tabu (*E. Estrelas rezoliucijos projektas, vos nepatvirtintas Europos Parlamente*).
- neigiant žmogaus embriono orumą, be apribojimų **įteisinti nėštumo nutraukimą**.
- neigiant žmogaus istorinės būties išskirtinę vertę, **įteisinti eutanaziją**, o vėliau, žengiant mirties kultūros keliu **gal būt ir savizudybę**, bei sugrąžinant mirties bausmę.
- **Panaikinti gamtos nustatytą skirtį tarp vyro ir moters** ir sukurti belyčių visuomenę (*Stambulo konvencija*).
- Įteisinti **tos pačios lyties** asmenų santuokas.

Dr. GEDIMINAS NAVAITIS - psichologas, profesorius (10 p.):

- Lietuvos gyventojų nuomonės apie **tos pat lyties** asmenų poros **teisę** registruoti **santuoką**: „Pritaria“ - 7,0%; „Greičiau pritaria“ - 6,5%; „Greičiau nepritaria“ - 13,3%; „**Nepritaria**“ - **72,9%**.
- Lietuvos gyventojų nuomonės apie **tos pat lyties** asmenų poros **teisę įsivaikinti**: „Pritaria“ - 2,2%; „Greičiau pritaria“ - 2,7%; „Greičiau nepritaria“ - 9,5%; „**Nepritaria**“ - 85,4%.
- V. Lehr teigia, kad **tos pat lyties porų šeiminių teisių įgijimo tikslas** yra mesti iššūkį vyraujančiam normalumo suvokimui ir **siekinys** ne nustatyti kitokį standartą, bet **dekonstruoti diskursus, kuriančius normalumą**.

Dr. VYTAUTAS RUBAVIČIUS - rašytojas (12 p.):

- „**Vaikų laisvinimas**“ iš atgyvenusios tradicinės šeimos „gniaužtų“ savo ruožtu **padeda** įtvirtinti vienalyčių šeimos kartu su teise įsivaikinti supratimą. Tad reikalinga „gaminti“ kuo daugiau **bešeimų vaikų**.
- Su **vaikų lytiškumo** ugdymo **programomis kuriamas** veiksmingas kultūrinis **modelis**, skirtas „**gaminti**“ homoseksualų jaunimą ir **didinti** jo **dalį** bendroje **populiacijoje**.
- Neseniai Tailande **užregistruota trijų gėjų santuoka**. Jei jie persikeltų gyventi į bet kokią ES ar Vakarų pasaulio šalį, **ta santuoka turėtų būti pripažinta**. Europos laukia toks pat **žmogaus teisių „išplėtimas“**.

Hab.dr. ALFONSAS VAIŠVILA - teisės filosofijos profesorius (15 p.):

- **Skirtingų lyčių šeima** negali būti **nei tradicinė, nei netradicinė**. Ji tiesiog **autentiškoji šeima**.

- **Partnerystė** (tos pačios lyties asmenų - *red.*) neturi pagrindo vadintis **nei santuoka, nei šeima**, priešingu atveju neišvengiamai būtų iškreipiama šeimos sąvoka, daiktai būtų vadinami ne savais vardais - iš principo **negyvi** tos pačios lyties santykiai **būtų prilyginami gyvybingiems**, visuomenės **tęstinumą garantuojantiems** skirtingų lyčių **santykiams**. O tai prieštarautų Konstitucijos 38 straipsniui, laikiniam šeimai „visuomenės ir valstybės pagrindu“, kuriuo **gali būti tik tai, kas garantuoja** visuomenės teisę į **ateitį**.
- **Visuomenė**, kuri rūpinasi savo gyvybingumu ir tęstinumu, **pirmiausiai veikia vaikų interesais**, per kuriuos ji ir **išsaugo** savo teisę į **ateitį**.

Dr. KRESCENCIJUS STOŠKUS - filosofas, Lietuvos kultūros kongreso pirmininkas (18 p.)

- **Marxistas** Vilhelmas Raichas **džiaugėsi** **permainomis** **bolševikinėje Rusijoje**. Jį **džiugino**, kad yra puolama šeima.
- **Mokykimės** jei ne iš savo, tai bent iš **bolševikų klaidų**.

Dr. GINTAUTAS VAITOŠKA - psichiatras, Šeimos ir santuokos studijų programos Tarptautiniame Teologijos Institute (Trumau, Austrija) vadovas, Nacionalinės tėvų ir šeimų asociacijos atstovas (20 p.):

- 81 proc. **AIDS sergančių** vyrų buvo **homoseksualūs** (53.000 iš 65.000), šiems vyrams teko **88 proc.** naujų **užsikrėtimų HIV** tarp visų vyrų.
- **Homoseksualių** asmenų **partnerystės įteisinimas** keltų homoseksualaus gyvenimo būdo prestižą bei **sudarytų pavojų** daugelio į jį įsitraukiančių žmonių – dažniausiai **jaunimo – sveikatai**.

VIDMANTĖ JASUKAITYTĖ - rašytoja, publicistė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė, (22 p.):

- **Visuomenė** dirbtinai skaldoma ir **supriešinama**, **pasitelkiant** tam tikras **amžiaus grupes**, kurios tikrai **neturi** pakankamos gyvenimiškos **patirties**, kad sugebėtų teisingai įvertinti šios **ideologijos žalą** valstybei bei **visuomenei**.
- Ryškėjanti **agresyvosios ideologijos** tendencija pavojingai **sutampa su vaikų teisių apsaugos** imitacija. Panašu, kad prisidengiant ir dirbtinai **eskaluojant homofobiją**, **kuriama** nauja vartojimo **rinka** – viena lytės santuokos - iš karto **ruošiant pasiūlą** – kitų tėvų pagimdytus ir iš jų atimtus **vaikus**.

Dr. RITA BIELIAUSKIENĖ - kultūrologė, profesorė, (23 p.):

- **Darnaus visuomenės vystymo kontekste** pirmiausiai **kalbėkime apie sveikų žmonių bendrystę -šeimą**, - galinčią **gimdyti sveikus vaikus**, juos **išauginti, suteikti jiems vertybinį gyvenimo pagrindą**, praturtinant tautą ir valstybę.

Forumo rezoliucija – peticija - (25 p.)

TEISĖKŪROS PARADOKSAI

Diskutuojama dėl registruotos partnerystės įtvirtinimo Civiliniame kodekse (įstatymo projektas Nr. XIIP-2849, toliau - Projektas).

Projektą parengė socialdemokratų ir liberalų frakcijoms atstovaujantys Seimo nariai *Dalia Kuodytė, Eligijus Masiulis, Marija Aušrinė Pavilionienė, Irena Šiaulienė, Gintaras Steponavičius, Šarūnas Gustainis, Birutė Vėsaitė, Giedrė Purvanekienė, Juras Požela*.

Autoriai siekia, kad partnerystė būtų įteisinta kaip **santuokos nesudariusių sugyventinių bendras gyvenimas šeimoje, jiems užregistravus notariškai patvirtintą pareiškimą dėl partnerystės ir sutartį**.

Tuo neva siekiama apsaugoti silpnesnią šalį (vieną iš sugyventinių), kad nenukentėtų jos interesai.

Be to, projekto autorių nuomone, partnerystė daugelyje Europos valstybių yra skirta tos pačios lyties asmenų santykiams įteisinti (*nurodo 7 valstybes: Danija, Norvegija, Švedija, Islandija, Olandija, Vokietija, Suomija*). Todėl, anot jų, ir Lietuvai metas tai padaryti.

Taigi Projektu siekiama įteisinti ir tos pačios lyties asmenų partnerystę. Registruotų partnerių teisės **prilygtu** vyro ir moters - sutuoktinių - teisėms, tai yra tos pačios lyties asmenų poros turėtų tokias pat teises, kaip ir santuokoje gyvenantys vyras ir moteris, išskyrus teisės išivaikinti.

EŽTT teismų praktika rodo, kad asmenims, gyvenantiems santuokoje arba registruotoje partnerystėje, turi būti suteikiamos vienodos teisės, priešingu atveju tai laikoma diskriminacija. Skundo iš Lietuvos EŽTT sulauktų labai greitai.

Todėl šiuo projektu iš esmės kėsinamasi į santuokos institutą, į vyro ir moters susitarimo pagrindą kuriamą šeimą, kurią gina mūsų Konstitucija.

LR Konstitucijos 38 str. neleidžia kurti tos pačios lyties šeimų. Jame skelbiama, kad *<Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas. Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu [...]>*

Šią netiesioginę išvadą padarė ir Konstitucinis Teismas 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime aiškindamas, kad šeima, kylanti iš santuokos, kuriai būtina valstybės registracija, kuriama **tik vyro ir moters savanorišku apsisprendimu**.

Europoje vyksta **revoliucinis** tradicinių vertybių perkainojimas. Iki šiol Lietuva naudojos Europos Sąjungos ir tarptautiniuose teisės aktuose numatyta teise vykdyti savarankišką, t.y. vyro ir moters laisvo sutarimo pagrindu kuriamos šeimos politiką.

Tačiau pastarojo meto įvykiai rodo, kad ir mūsų politikai užsikrėtė revoliucinėmis nuotaikomis: inicijuojamas politinių partijų susitarimas, be kitų, ir dėl eutanazijos įteisinimo bei šeimos formų įvairovės.

Norėtume atkreipti dėmesį, kad taip revoliucingai nusi-

teikusios ne visos Europos šalys. Antai Lenkijos piliečiai pasirinko kitokias, tradicines, krikščioniškas vertybes balsuodami už šioms vertybėms atstovaujantį prezidentą Andžejų Dudą.

Dera mūsų politikams priminti, kad Europos valstybių konstituciniai teismai ne kartą yra akcentavę santuokos instituto išskirtinumą.

Pvz., Vengrijos KT pabrėžė, kad „**platus sutuoktiniams suteiktų teisių ir pareigų spektras neturėtų būti priimanamas tiems asmenims, kurie turi teisę tuoktis, tačiau nusprendė šia teise nepasinaudoti.**“ Vokietijos Federalinis Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad „**santuokai yra skiriama ypatinga valstybės apsauga. Įstatymų leidėjas turi teikti pirmenybę santuokai, o ne kitoms gyvenimo kartu formoms, kaip antai vyro ir moters civilinei partnerystei**“.

Taigi metas ir mūsų politikams šiek tiek atvėsti. Rinkėjams nepatinka, kai mėginama juos apgauti. O šiuo atveju apgaulė slypi ne Projekte, bet jo įgyvendinimo procedūroje.

Nesuprantama, kodėl mėginama įtvirtinti įstatymus, kuriems nepritaria šalies gyventojų dauguma, o nesvarstomi įstatymų projektai, kurių dauguma laukia.

Šios kadencijos pradžioje net 107 Seimo nariai nubalsavo už Konstitucijos 38 str. pataisą, skelbusią, kad **valstybė saugo santuoką ir šeimą**. Tačiau projektas pusantrų metų guli Teisės ir teisėtvarkos komiteto stalčiuje. O projektas dėl registruotos partnerystės, kuris akivaizdžiai prieštarauja Konstitucijai ir daugumos Seimo narių siūlytomis Konstitucijos 38 str. pataisoms, be kliūčių skina kelią.

Projektas prieštarauja Konstitucijai

Netgi LR Seimo kanceliarijos Teisės departamentas, nagrinėdamas šį Projektą suabejojo **dėl dviejų tos pačios lyties asmenų partnerystės atitikimo LR Konstitucijos nuostatoms**. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas parengė išvadą, kad **Projektas neva neprieštarauja Konstitucijai**. Tačiau tokioms išvadoms nepritarė nė vienas komiteto narys (3 nariai balsavo prieš, 4 susilaikė). Vadinasi, **registruotos partnerystės institutas Lietuvoje gali būti įtvirtintas tik iš esmės keičiant Konstituciją**. Nepaisant to, siekiama, kad projektą Seimas vis tiek svarstyty.

Įstatymdavystėje pastebima keista tendencija. Seime jau kelis kartus buvo siūlytos Vaiko teisių pagrindų įstatymo pataisos, kuriomis mėginama įtvirtinti naujas smurto prieš vaiką sąvokas. siūloma smurtu laikyti „**vaiko individualumo nepripažinimą**, galintį sukelti žalą vaiko <...> **emocinei** <...> raidai.“ Minėtame įstatymo projekte šalinama konstitucinė tėvų teisė auklėti vaikus pagal savo dorovinius ir religinius įsitikinimus, eliminuojama ir vaiko teisė į indentitetą, teisė į savo kalbą, kultūrą ir pan.

Paradoksalu, bet naujajame Vaiko teisių pagrindų įstatymo projekte netgi siūloma saugoti vaiką nuo nusikalstamų veikų **seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui**.

Vaiko nepriežiūra siūloma laikyti **nuolatinį nepakan-**

kamą pagrindinių vaiko dvasinių poreikių tenkinimą, keliantį grėsmę vaiko pažintinei raidai.

Turėdami galvoje, kad Lietuvoje apie 30 proc. šeimų gyvena ties skurdo riba arba žemiau skurdo ribos, suvokiame, kad šimtai tūkstančių vaikų gyvena nepritekliaje, o apie jų visų poreikių tenkinimą negali būti nė kalbos.

Pastaruoju metu Seimo nariai yra spaudžiami nedelsiant ratifikuoti Stambulo konvenciją, kuri įpareigoja nediskriminuoti asmens dėl **socialinės lyties**, lyties tapatybės arba kito statuso. Valstybei siūloma į formaliojo švietimo programas įtraukti **socialinės lyties, lytinės orientacijos, lyties tapatybės aspektus**.

Ir visa tai daroma beatodairiškai, nepaisant LR Konstitucijoje, Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose tarptautiniuose žmogaus teisių dokumentuose įtvirtintų normų.

Šalyje nedarbas, milžiniška socialinė atskirtis, kas penktas žmogus gyvena skurde, trečdalis šeimų, kuriose du suaugę asmenys ir trys arba daugiau vaikų, gyvena žemiau skurdo rizikos ribos, nekontroliuojamai plinta alkoholio ir narkotikų vartojimas, Lietuva ir toliau pirmauja savižudybėmis, o Seimas svarsto neva gyvybiškai svarbų klausimą dėl tariamai pažeidžiamų sugyventinių teisių. Ar tokių sprendimų pirmiausiai laukia šimtai tūkstančių žmonių iš mūsų valdžios? Ar ne dėl to gyventojai masiškai emigruoja iš Lietuvos?

Guodžia tai, kad šios kadencijos Seimas yra patikima užkarda minėtoms iniciatyvoms. Todėl kviečiame visus Seimo narius, visus Lietuvos žmones remtis Europos Sąjungos ir tarptautiniuose teisės aktuose numatyta šalių teise vykdyti savarankišką šeimos politiką, saugoti ir puoselėti šeimą, stiprinti santuokos institutą, teikti paramą jaunoms šeimoms, remti daugiavaikes šeimas, remti skurdžiai gyvenančias šeimas, skiepyti pagarbą moterims, motinoms, žmonoms ir namų šeimininkėms, rūpintis šeimose augančiais vaikais.

Šeima yra kiekvienos valstybės pagrindas. Ji yra natūrali bei pagrindinė visuomenės grupė ir turi teisę būti visuomenės ir valstybės saugoma, - skelbia *Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (16 str.)*.

Vytautas Budnikas

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras

NUO POŽIŪRIO Į ŠEIMĄ PRIKLAUSO TAUTOS GYVYBĖ

*Rimantas Jonas DAGYS - LR Seimo narys
(TS-LKD frakcija)*

Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai vertina gyvybę kaip vertą išskirtinės priedermės ją rūpintis. Mes pasisakome prieš mirties kultūrą, kuri dabar plėtojama įvairiomis formomis. Kovą prieš šeimą vertiname kaip sudėtinę šios mirties kultūros dalį. Juk naikinant šeimą, naikiname ir vienintelę produktyvią ląstelę, iš kurios gimsta gyvybė. Visa, kas nukreipta prieš šeimą ir ją naikina ar perkonstruoja, yra mirties kultūros išdava. Žodžiai baisūs, tačiau juose glūdi esmė.

Europos Sąjunga šiuo metu kaip tik išgyvena prastą šios mirties kultūros pasekmes. Patiriame nevaldomą imigraciją ir nežinome, kaip su ja susidoroti. Žmonės imigruoja iš regionų, kuriuose yra gyvybės, žmonių ir darbo jėgos perteklius. Tuo tarpu Europos Sąjungoje vyksta depopuliacija. Pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje iš 60 mln. gyventojų, 7 mln. yra vieniši senyvo amžiaus žmonės, kurie neturi jokių giminystės ryšių. Jais pasirūpinti privalės valstybė. Tai - tik dalis mirties kultūros pasekmių.

Prastą padėtį atskleidžia ir ekonominiai rodikliai: 10 metų (nuo 2003 m. iki 2013 m.) Europos Sąjungoje faktiškai vyksta ekonomikos sąstingis. Įvertinant infliaciją, bendras vidaus produktas net ir Vokietijoje šiuo metu nesiekia 1 % prieaugio per 10 metų. Nekalbant apie pietų Europos valstybes, kurių ekonomikos apskritai traukiasi. Akivaizdu, kad kai nėra žmonių, nėra ir ekonomikos.

Šeima yra vyro ir moters įsipareigojimu grindžiama ląstelė. Daugelyje Europos Sąjungos valstybių šeima paremta žmogaus prigimtimi, nes tik iš vyro ir moters prigimtinio skirtingumo ir papildomumo atsiranda gyvybė. Egzistuoja šeimos narių prisiimami moraliniai įsipareigojimai, kurių nesurašysime į Civilinį kodeksą (Kodeksas). Pavyzdžiui, neįrašysime motinos prievolės rūpintis savo vaiku, atsikelti dėl jo naktį. Kaip ir neįrašysime įsipareigojimų globoti ir rūpintis savo tėvais ar seneliais. Šeima yra kur kas daugiau nei Civilinis kodeksas, tai daug didesnė ir prasmingesnė institucija.

Kita vertus, ir pagal dabartinį Kodeksą įvairiomis sutartimis galima reglamentuoti gyvenimą kartu. Jei trūksta didesnio reglamentavimo tiems, kurie gyvena kartu, pavyzdžiui, seserims, broliams, bendrijoms ar kitiems, gyvenantiems kartu, tai galima įtvirtinti Civiliniame kodekse nenagrinęjant ir nesiūlant kitokių formų, nekuriant jokių partnerystėčių.

Kaip atsirado partnerystė? Ji buvo sugalvota kaip pakaitalas šeimos institucijai, tačiau be moralinių ir kitų

Forumo dalyviai LR Seimo Konstitucijos salėje

įsipareigojimų. Atsirado vien tam, kad pakeistų šeimą kitokiais santykiais ir grįstų kelių vienalyčių santuokų įteisinimui. Įteisinus partnerystę, patinka mums ar ne, turėsime priiimti visas ES teises bei įsipareigojimus dėl partnerystės instituto. Įteisinusi vyro ir moters partnerystę, Graikija bandė išlaviruoti išvengdama vienalyčių sąjungų, tačiau gavo atitinkamas EŽTT išvadas. Dabar ji atsidūrusi aklaivietėje ir turi pripažinti gėjų partnerystę, kurios demokratiškai rinkti įstatymų leidėjai ten visai nesiruošė įteisinti.

Todėl mes pasisakome prieš partnerystės įteisinimą. Ji ne tik nieko iš esmės neišsprendžia, bet sukuria papildomas teises problemas ir silpnina šeimos instituciją. Reikia ieškoti kitokių būdų. Turėtume vengti vergiško nuo-

lankumo prieš kitas valstybes. Mūsų valstybė ir mūsų tautiečių šeimos patyrė didžiausią išmėginimą sovietmečiu. Ir jį atlaikė. Mažai kas gali tuo pasigirti. Turime savo patirtimi dalintis, o ne leisti įsivyravti gausiai fondų finansuojamiems atvežtiniams „-izmams“. Lietuva neturėtų leisti auklėjama tokiais pamatiniais vertybiniais klausimais kaip šeimos samprata, požiūris į lyčių vaidmenis ir įsipareigojimus. Galiausiai tai ne vien vertybinis klausimas. Vakarų Europos, kur gyventojų skaičių palaiko tik imigrantai ir jų gausios šeimos, liudija, kad nuo požiūrio į šeimą akivaizdžiai priklauso ir tautos gyvybė arba mirtis. Turime sau atsakyti, ar tikrai norime išmirti.

TEISĖ I SAVIRAIŠKĄ ISTORINIAME KONTEKSTE: FİLOSOFINIAI IR TEISINIAI ASPEKTAI

*Dr. SAULIUS ARLAUSKAS - teisės filosofas,
M.Romerio universiteto teisės fakulteto
profesorius*

Revoliuciniai referendumo dėl vienos lyties santuokų įteisinimo Airijoje rezultatai:

Agentūra Reuters pranešė: „Airijos žmonės referendume triuškinančiai parėmė tos pačios lyties santuokas, kas žymi dramatišką socialinį pokytį tradiciškai katalikiškoje šalyje, kuri tik prieš du dešimtmečius dekriminalizavo homoseksualumą“.

Dublino arkivyskupas Diarmuid Martin pasakė, kad referendumo rezultatas pateikia iššūkį: „Tai yra socialinė revoliucija“.

Kaip ši pagal eiliškumą ketvirtoji revoliucijų banga Europoje gali veikti ir veikia civilizaciją?

„Tai ne krikščioniškų principų, o **žmoniškumo** pralaimėjimas“, – sakė Vatikano valstybės sekretorius Pietro Parolini, kurio komentarus antradienio vakarą citavo Vatikano radijas, - „Esu labai nuliūdintas šių rezultatų“.

<http://www.delfi.lt/news/daily/world/vatikano-pareigunas-tai-zmoniskumo-pralaimejimas.d?id=68082504#ixzz3bRmgbkg8>

Ar tikrai tai žmogiškumo pralaimėjimas? Keli anoniminiai komentarai Delfyje

Uzi, taip pasivadino komentaro autorius. (Komentaro kalba netaisyta.)

Lietuvoje vis dar tebera daug atslikusiu tamsiu žmoniu. Bet, aciu dievui, jie nyksta sparciais tempais. Greitai ir Marijos zeme apsivalys nuo slykscios baznycios itakos.

Kita anoniminė autorė Karolina pareiškė:

Man liudniau yra baznycia.Pats didziausias nuzmogejimo pavyzdys,kai zmones nebemoka mastyti patys ir jiems reikia pusnuogio stabo prikulto prie kryziaus,bei auksu iskabintu rumu. Liudna.

<http://www.delfi.lt/news/daily/world/vatikano-pareigunas-tai-zmoniskumo-pralaimejimas.d?id=68082504#ixzz3bRnjtdJW>

Abiejų komentarų autoriai aiškiai sveikina Airijos žmonių pasirinkimą. Kartu matyti šių žmonių vertybinė orientacija. Tikintieji – atsilikę, neprotingi žmonės. Kad žmonės elgtųsi „protingai“, jiems neturi daryti įtakos bažnyčia, būtų geriausia, kad ji visai išnyktų.

Ar galime šią komentatorių - mūsų ateities - kartą laikyti tolerantiška? Ar jos laikysena trykšta žmogiškumu?

Ką Europai ir pasauliui davė trys ankstesnės revoliucijos:

Norėdami geriau suvokti, ką civilizacijai duoda dabar Europoje vykstanti revoliucija, pažiūrėkime, ką davė ankstesnės revoliucijų Europoje bangos.

- 1075-1122 m. vyko vadinamoji Popiežių revoliucija. Jos išdava - viduramžių bažnyčia-valstybė. Tai buvo taikos ir krikščioniškos moralės triumfas ir moralios teisės viešpatavimo pradžia. Teisinių santykių moralumą užtikrino kanonų teisės taikymas žmonių socialiniuose santykiuose.
- 1517 m. - iki XIX a. vyko protestantiškųjų, laisvės revoliucijų banga. Jų išdava - įtvirtinta valstybės tolerancija ir pagarba religinių tikėjimų įvairovei. Šios revoliucijos taip pat įtvirtino privatinę nuosavybę (Napoleono teisinis tapo pavyzdžiu visai Europai ir pasauliui) ir kapitalistinius santykius. Šventasis Raštas ir krikščionybės tiesos išliko neginčytinas moralinis autoritetas.
- 1789 m. – iki XX a. pirmos pusės vyko demokratinės (lygybės) revoliucijos. (Prancūzijos Didžiojoje revoliucijoje istorikai išvelgia laisvės ir lygybės revoliucijų fazes.) Lygybės revoliucijų išdava - socialinės-teisinės, demokratinės valstybės, įtvirtinta politinių, ekonominių ir socialinių teisių apsauga. Lygybės revoliucijos taip pat įteisino laisvamanybę. Laisvamanybė savo ruožtu reiškė filosofinį tikėjimą, t. y. tikėjimą proto tiesomis. I. Kantas, vokiečių filosofas, aiškiai parodė proto ir religinių tiesų giminingumą. Filosofinis tikėjimas tokiu būdu parėmė žmogiškumą.

O Karlo Markso ateistinis mokymas buvo aiškus nuokrypis nuo filosofinio tikėjimo ir krikščionybės.

Žmogiškumas - aukščiausias trijų revoliucijų tikslas Žmogiškumo aksiomos Europos demokratiškos valstybių konstitucijose

Visoms tradicinėms religijoms, tap pat ir filosofiniam tikėjimui, yra bendra:

- Žmogus laisvas savo protu (filosofiniu tikėjimu, moraline autonomija) ir elgiasi taip, kad jo elgesys būtų pavyzdys - vertybė kitiems (yra legitimus, racionaliai pagrįdžiamas).
- Žmogaus būtis pasaulyje ir istorijoje yra aukščiausias tikslas.
- Žmonių įstatymai negali atitrūkti nuo gamtos įstatymų.

Šios dar I.Kanto apmąstytos aksiomos kol kas tebėra Lietuvos ir daugumos Europos valstybių konstitucijų pagrindas: pripažinta teisė būti laisvu, t.y. veikti pagal sąžinę, panaikinta mirties bausmė, vyro ir moters santuokai suteiktas išskirtinis konstitucinis statusas.

Neribojama laisvė – aukščiausias ketvirtosios revoliucijos tikslas

Pastaruosiu metu Europoje ir pasaulyje vykstanti ketvirtoji revoliucijų banga (Airijos referendumas tai tik patvirtina) rodo radikalų atotrūkį nuo tradicinių vertybių hierarchijos. Ji siekia išlaisvinti individą (jo gaivališką fizinę prigimtį) iš bet kokių suvaržymų. Ši revoliucija faktiškai propaguoja tokias vertybes ir pasaulėžiūrą:

- Žmogus laisvas visų pirma jausmais ir gali elgtis kaip tik geidžia. Proto diktuojama atsakomybė ne išlaisvina, o pavergia.
- Individo norai – aukščiausias tikslas. Žmogaus fizinis susinaikinimas - leistinas, o istorinis išlikimas - nesvarbus.

- Žmonių įstatymai socialiniame gyvenime nepriklauso nuo gamtos įstatymų, ir žmonės gali jų nepaisyti.

Remiantis tokia pasaulėžiūra, į mūsų gyvenimą ryžtingai ateina revoliuciniai, žmogų kaip orią būtybę nuvertinantys socialiniai projektai:

- Sunaikinti gėdos jausmą kaip laisvės priešybę: jau kūdikystėje pažadinti seksualumą be jokių tabu (E. Estrelas rezoliucijos projektas, vos nepatvirtintas EP).
- neigiant žmogaus istorinės būties išskirtinę vertę, įteisinti eutanaziją, o vėliau žengiant mirties kultūros keliu galbūt ir savižudybę, bei sugrąžinant mirties bausmę.
- Panaikinti gamtos nustatytą skirtį tarp vyro ir moters ir sukurti belyčių visuomenę (Stambulo konvencija. Įteisinti tos pačios lyties asmenų santuokas. (Tos pačios lyties asmenų santuokos idėja įsiterpia į visų išvardintų projektų turinį ir skverbiasi ryžtingiausiai.)

Matome, kad ketvirtojoje revoliucijoje vyksta krikščioniškos pasaulėžiūros transformacija ir vertybių perkainojimas.

Visa tai vadinama žmogaus laisvės ir saviraiškos sklaida. Tačiau ar galima laisvė, jei žmogaus jausmų nevaldo protas? Ar galima bet kokia saviraiška? I. Kantas atsakytų - ne.

Teisininkai pasakytų, kad neprotingas elgesys paprastai yra priešingas teisei ir demokratinės valstybės įstatymams.

Išvada aiški: jei norime ginti žmonių laisvę, privalome reikalauti iš jų elgtis išmintingai ir atsakingai.

Tos pačios lyties asmenų santuoka tradicinių krikščioniškų vertybių požiūriu:

Suprantama, kad vienos lyties asmenų intymūs santykiai nedera su gamtoje nustatyta tvarka, ir jų įteisinimas reiškia nuokrypį nuo gamtoje egzistuojančios tvarkos, kurios laikymasis yra vienas iš I.Kanto suformuluotų žmogaus praktinio proto reikalavimų.

Tokia santuoka netenkina aukščiausio žmonijos prokreacinio tikslo, I.Kanto suformuluoto kaip praktinio proto reikalavimo žmogui išlikti istorijoje.

Neatsitiktinai tradiciniu tikėjimu besivadovaujantys žmonės nelinkę pripažinti tos pačios lyties asmenų santuokų.

Tokia nuostata įtvirtinta daugelio šalių konstitucijose. Taip pat ir Lietuvos Konstitucijoje.

Vienos lyties santuokų įteisinimo perspektyvos Lietuvoje:

LR Konstitucijos 38 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad *<Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas. Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu...>*

2011 m. rugsėjo 28 d. LR Konstitucinio Teismo nutarimas nurodė, kad vienos lyties santuokos ginamos Konstitucijoje. Tai patvirtina keli autoritetingi komentarai.

VU Teisės fakulteto dekanas, profesorius V. Nekrošius teigia, kad įvairiausi svarstymai apie tai, kad Konstitucinis Teismas neva atvėrė kelius homoseksualių asmenų poroms vadintis šeima, yra iš fantazijos srities, nes teismas apie tai nė neužsiminė. Anot teisininko, jis kalbėjo tik apie bendrą vyro ir moters gyvenimą nesusituokus.

MRU profesorius V. Sinkevičiaus komentaras: „Mano nuomone, vienintelė konstitucinė šeiminei sąjunga yra tarp vyro ir moters. Konstitucinis Teismas pasakė, kad šeima – bendras vyro ir moters gyvenimas – gali atsirasti ne tik santuokos pagrindu, bet gali būti ir kitu pagrindu, tad negalima šeimos susieti tik su santuoka.”

<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/teisininkai-kt-apie-homoseksualu-seimas-nutarime-nekalbejo.d?id=50295750#ixzz3agMAkZCd>

EŽTT Didžioji kolegija, 2014 m. liepos 16 d. priimdama sprendimą byloje *Hämäläinen v. Suomija*, pasisakė ir teisės sudaryti santuoką klausimu. Teismo teigimu, neįteisindamos vienalyčių porų santuokų, valstybės nepažeidžia Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos.

<http://www.delfi.lt/news/daily/law/ezt-isaiskino-valstybes-neprivalo-iteisinti-tos-pacios-lyties-asmenu-santuoku-nuomone.d?id=65539012#ixzz3bRr3nVvz>

Registruotos vienos lyties asmenų partnerystės įteisinimo perspektyvos Lietuvoje

Seimo Teisės departamentas projektą įvertino kaip prieštaraujantį Konstitucijai.

Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas: trys nariai pritarė, kad gėjų partnerystė prieštarauja Konstitucijai, o keturi – susilaikė (J. Sabatauskas, V. Gailius, S. Brundza, V. Skarbalius).

(Seimo Statuto 55 straipsnis. Seimo komitetų sprendimai: 1. Komitetų sprendimai priimami atviru balsavimu paprasta posėdyje dalyvaujančių komiteto narių balsų dauguma. Jeigu balsavimo metu balsai pasiskirsto po lygiai, tai priimamas sprendimas, už kurį balsavo komiteto pirmininkas.)

Taigi Seime kol kas nėra apsispręsta, kad registruota partnerystė neprieštarauja Konstitucijai.

Ar registruota vienos lyties asmenų partnerystė prieštarauja Konstitucijai?

LR Konstitucija vienos lyties asmenų šeiminio statuso nenumato.

LR Konstitucinis Teismas **2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime** vienos lyties partnerių šeiminio statuso konstitucingumo nevertino. Ir šiame nutarime valstybinio registravimo privilegiją pripažino tik vyro ir moters santuokai.

(Antras skyrius. 15.1. Trečia dalis). Taigi konstitucinė šeimos samprata grindžiama šeimos narių tarpusavio atsakomybe t. y. **santykių turiniu, o šių santykių išraiškos forma** (Valstybinė registracija - A.S.???) konstitucinei šeimos sampratai esminės reikšmės neturi.

15.2. Iš Konstitucijos 38 straipsnio 1 dalies kylanti valstybės pareiga įstatymais ir kitais teisės aktais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, <...> kad nebūtų sudaroma prielaidų diskriminuoti šeimos santykių dalyvių (kaip antai **santuokos neįregistravusių** bendrai gyvenančių vyro ir moters, jų vaikų (įvaikių), vieno iš tėvų, auginančio vaiką (įvaikį), ir kt.).

Prof. Vytautas Nekrošius: “...*Konstitucinis Teismas kalbėjo apie vyrą ir moterį, pasakydamas, kad vyro ir moters sugyvenimas, jeigu yra vidiniai ryšiai, turinys, turi būti vadinamas šeima, neatsižvelgiant į antspaudo buvimą ar nebuvimą...*”

<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/teisininkai-kt-apie-homoseksualu-seimas-nutarime-nekalbejo.d?id=50295750#ixzz3agMAkZCd>

Konstitucinis Teismas santuoką laiko šeimos sukūrimo forma. Šios formos specifika – **valstybinė registracija**.

Tokia prielaida implicitiškai panaudota konstitucinėje šeimos doktrinoje: registruota vienos lyties asmenų partnerystė Lietuvos Konstitucijos požiūriu negalima, nes valstybinės registracijos privilegija, kap išskirtinė šeimos kūrimo forma, pripažįstama tik vyro ir moters santuokai.

Ar registruota partnerystė ir santuoka yra lygiaverčiai institutai?

Formos požiūriu santuoką ir partnerystę valstybinė registracija visiškai sulygina.

Turinio požiūriu teikiamame įstatymo projekte registruota partnerystė nuo santuokinės šeimos skiriasi tik tuo, kad vienos lyties asmenų partnerystei nepripažįstama teisė įsivaikinti.

Taigi teikiamame projekte siekiama partnerystę prilyginti santuokai.

Kodėl vienos lyties asmenų santuokos ar registruotos partnerystės pripažinimas daugeliui emociškai patrauklus?

Žmonėms, ypač jauniems, visais laikais būdinga kurti utopijas, svajoti apie idealią visuomenę, todėl daugelis priima ketvirtosios revoliucijos ideologiją kaip modelį rojus, kuriame gali daryti ką nori, nėra jokių pareigų, gyveni savo malonumui.

Nemažai žmonių iš humaniškų paskatų yra priešiški diskriminacijai. Nenorėdami sau prieštarauti, jie priima vienos lyties registruotos partnerystės ar santuokos sudarymo draudimą kaip natūralų sekmenį.

Ką galėtume patarti Seimo nariams:

- Nenukrypškime nuo Konstitucijos.
- Kritiškai įvertinkime ketvirtosios revoliucijos ideologiją ir atskirkime tai, kas joje išties pažangu.
- Siekdami nediskriminuoti seksualinių mažumų, nepradėkite diskriminuoti tautos idealų, kurie savo gyvybingumą patvirtino istorinėje patirtyje.

KAS ATSAKYS UŽ ŠI SOCIALINĮ EKSPERIMENTĄ?

POVILAS GYLYS - LR Seimo narys (Mišri Seimo narių grupė), profesorius, hab.dr.

Džiaugiuosi, kad į renginį susirinko nemažas būrys žmonių, kurie suinteresuoti diskusija šeimos sampratos klausimu. Manau, kad dauguma renginio dalyvių yra susirūpinę dėl to, kas čia, Lietuvoje ir Seime, vyksta. Turiu galvoje lyg ir nekalto partnerystės instituto „stūmimą“.

Norėčiau atskleisti esminius proceso, susijusio su šeimos transformavimu, bruožus. Taip pat tų žmonių, kurie bando primesti visuomenei partnerystės institutą vogčiomis, nedeklaruodami „stūmimo“ tikruosius motyvus.

Pradėsiu nuo to, ką spaudos konferencijoje yra pasakęs profesorius Alfonsas Vaišvila ir ką tik paminėjo gerbiamas Rimantas Dagys. Šeima yra visuomenės ląstelė, kurioje persipina biologiniai ir socialiniai elementai. Šeima yra visuomenės biosocialinė ląstelė. Tarkim, bendruomenė jau yra grynai socialinė organizacija. Partija taip pat yra socialinė organizacija. Tauta yra socialinė organizacija. Šeimoje yra persipynę biologijos ir socialiniai dalykai. Šeimoje biologiškai atgaminamas žmogus, ir tai yra nepaprastai svarbi funkcija, kurią, aš manau, mūsų oponentai bando ignoruoti. Šeimoje yra du biologiniai pradai – vyriškas ir moteriškas. Iš jų kyla nauja žmogiška gyvybė. Be to, joje vykdoma ir socialinė – asmenybės formavimo funkcija.

Pradinę porciją auklėjimo, socializacijos žmogus gauna šeimoje. Čia jis gauna pagrindus, pagal kuriuos ima skirti gėrį nuo blogio, kurioje suformuojami pirmieji socialiniai „instinktai“ šalia biologinių instinktų. Šeimoje yra meilė, šeimoje yra teisės, bet yra ir pareigos. Šeima yra nepaprastai svarbi visuomenės organizacijos dalis. Kiekvienos visuomenės organizacija sudaryta hierarchiškai: individas, šeima, bendruomenė, tauta, valstybė, tarpvalstybiniai susivienijimai, pvz., Europos Sąjunga, ir t. t. Jeigu mes išimame antrąją pakopą – šeimą, tą socialiai biologišką ar biologiškai socialią pakopą, mes ardome visuomenės organizaciją, tvarką, pirminę žmogaus formavimosi aplinką, kuri yra susiformavusi per tūkstantmečius. Tūkstančius metų žmonija gyveno pagal šitą tvarką. Dabar norima ją

keisti. To siekiant mokslas nustumiamas į užribį ir dominuoja politiniai bei ideologiniai argumentai.

Primenu tiems, kurie nėra labai „krikščioniški“: Dievas sukūrė Adomą ir Ievą. Kai kas tą dievišką tvarką bando užmiršti. Dievas nesukūrė Adomo ir Adomės ar Ievos ir Ievaus. Tokia įprasta tvarka. Tačiau būna ir kitaip nei įprasta – vienalytės poros. Bet mes, būdami civilizuota šalis, sakome: taip būna, kad kartu gyvena Adomas ir Adomė, Ieva ir Ievus, tai mes toleruojame, mes nesame agresyvūs. Jie gali gyventi kartu, bendrai tvarkyti savo reikalus. Yra pakankama įstatyminė bazė, kad būtų galima spręsti bendrojo gyvenimo klausimus ir kartu gyvenantiems vienos lyties žmonėms. Civilinis kodeksas, teisininkai sako, tą leidžia. Kodėl tu nesinaudojama? Atsakant tampa akivaizdu, jog siekiama žymiai daugiau – siekiama judėti link vienalytės partnerystės, vėliau – link vienalytės šeimos įteisavimo.

Taigi, partnerystę norima įteisinti tam, kad būtų pastumta, na, profesorius Vaišvila nemėgsta tradicinės šeimos termino, ir aš sakysiu – autentiška šeima. Autentiška natūrali šeima yra mama, tėtis ir vaikai. Dabar reikia ją pastumti. Manau, tai yra labai pavojinga, kadangi mes sutrikdome tiek biologinę, tiek socialinę reprodukciją, lietuviškai – „atsigaminimą“ visuomenėje. Ir to sutrikdymo motyvai nėra rimtai argumentuoti.

Yra politiniai veiksniai, galios centrai, kurie partnerystės klausimu veikia tarptautiniu mastu. Tarptautiniu lygiu veikiamos nacionalinės politinės partijos, nacionalinės nevyriausybinių organizacijų. Deja, aš čia negaliu plėstis. Tepasakysiu, jog matau, kas vyksta nevyriausybinių organizacijose ir žiniasklaidoje. Šitie galios centrai bando sudaryti įspūdį, kad nieko blogo šeimos politikoje nevyksta. Dar daugiau – kad su vienalyte partneryste ateina pažanga, demokratija. Bet palaukite, niekas nieko Lietuvoje nepersekioja dėl lytinės orientacijos. Be to, egzistuoja teisinės normos, leidžiančios bendrai gyvenantiems žmonėms tvarkyti praktinius reikalus. Vadinasi, yra paslėpti kiti dalykai ir jie yra griaunantys. Mes jau tai matome Vakarų civilizacijose. Mes tai matome ir iš įvykių Norvegijoje. Vienas mūsų vaikas, beje, Lietuvos pilietis, Lietuvoje gimęs, yra atiduotas norvegių lesbiečių šeimai. Kas atsakys už šį socialinį eksperimentą?

Aš matau didelę grėsmę, kad Norvegijoje valstybė per daug kišasi į šeimos reikalų arealą. Vyksta šeimos “nacionalizavimas”, suvalstybinimas. Tai labai prasta socializmo forma. Žinoma, pasitaiko išimtinių atvejų, kai valstybė gali atimti iš šeimos vaikus. Ir tai dabartiniai įstatymai numato.

Kai valstybė atima iš šeimos vaikus, tai vaikams, mano supratimu, yra pati aukščiausia bausmė. Beje, ir tėvams vaikų atėmimas yra pati aukščiausia bausmė, pavyzdžiui, dėl to, kad pliaukštelėjo. Kol nepraradom nuovokos, užduokim sau klausimą: kada vaikas labiau kenčia, ar pliaukštelėtas „per dugną“, ar tuomet, kai iš jo atima tėvus, gimdytojus, auklėtojus, visą giminę? Juk pastarieji yra šeimos, bendruomenės, tautos tradicijų, papročių diegėjai mažo vaiko sieloje. Ar tas tėvų atėmimas iš vaikų nėra “gamyba” naujųjų mankurtų – esybių be šeimyninės, bendruomeninės, tautinės atminties?

Einama ne tuo keliu.

TOS PAČIOS LYTIES PORŲ SEIMINĖS TEISĖS: NUOMONĖS IR APSISPRENDIMAS

Dr. GEDIMINAS NAVAITIS - *psichologas,*
M. Romerio universiteto profesorius

Šiandien šeimos socialinė institucija daugelyje ES šalių, taip pat ir Lietuvoje, patiria esminius pokyčius. Ne vienoje valstybėje šeimos samprata, šeiminius santykius reguliuojantys teisės aktai vis labiau tolsta nuo tradicinės šeimos sampratos. Suprantama, kad šeimos sampratos kaita sukelia diskusijas. Jos ypač ryškios aptariant tos pat lyties porų šeimines teises. Tačiau minėtos diskusijos nepakankamai remiasi moksliskai nustatytais faktais apie seksualumą. Jos ne visada remiasi ir visuomenės nuomonės tyrimais. Šios aplinkybės skatina tirti Lietuvos visuomenės požiūrį į homoseksualumą ir homoseksualių asmenų teises.

Lietuvos gyventojų požiūrio į tos pačios lyties porų šeimines teises tyrimas

Lietuvos įstatymai apibrėžia šeimos teisę pakankamai tradiciškai, nenumato šeiminių teisių tos pat lyties porai. Atsižvelgiant į šią aplinkybę, empirinio tyrimo tikslu pasirinktas požiūris į kai kurias šeimines teises, kurios šeimos santykių srityje laikytos svarbiausiomis, tyrimas, t. y. nuomonių apie tos pačios lyties porų teisę sudaryti juridiskai patvirtintą santuoką ir teisę juridiskai patvirtinti tos pat lyties įtėvių (globėjų) ir vaikų tarpusavio išipareigojimus,

atskleidimas.

Tyrimo metodas - anketinė apklausa respondento namuose.

Nagrinėjant tyrimo duomenis naudoti matematinės-statistinės analizės metodai: aprašomoji statistika (procentiniai dažniai) ir analitinė statistika.

Parinkant tyrimo imtį siekta, kad ji būtų reprezentatyvi ir atstovautų visai populiacijai. Iš viso apklausta 1005 vyresnių nei 18 metų žmonių iš 19 miestų ir 31 kaimo. Apklausa vyko Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Druskininkuose, Kretingoje, Kauno, Alytaus, Šakių, Pakruojo, Utenos, Tauragės, Švenčionių, Raseinių, Kupiškio, Akmenės, Rokiškio, Šilutės, Telšių, Mažeikių, Marijampolės, Trakų ir Ukmergės rajonuose.

Tyrimas atliktas 2014 m. spalio mėn 14 – 23 dienomis. Apklausą atliko Visuomenės nuomonės tyrimų centras „Vilmorus“.

Tyrimo kokybės siekta vidine tyrimo atlikimo (interviu skaičius, anketos užpildymo pilnumas, apklausos nuoseklumas); išorine tyrimo atlikimo (interviuotojų kontrolė, siekiant išsiaiškinti, ar apklausa buvo vykdoma laikantis metodinių reikalavimų, ar nebuvo pažeistas atrankos principas, ar nebuvo pažeista nurodyta apklausos procedūra) ir duomenų įvedimo (tikrinama mažiausiai 10% įvesto duomenų masyvo) kontrole.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Tyrimo duomenys atskleidė gana vieningą Lietuvos gyventojų nuomonę apie tos pat lyties asmenų šeimines teises, svarbiausiomis iš kurių, kaip minėta, šiame tyrime laikyta teisė registruoti santuoką ir įsivaikinti.

Lietuvos gyventojų nuomonė apie tos pat lyties asmenų poros teisę registruoti santuoką

Siekiant išsiaiškinti šią nuomonę, respondentams buvo užduotas klausimas: „Ar jūs pritariate, ar nepritariate, kad tos pačios lyties asmenų pora turėtų teisę registruoti santuoką?“

Respondentų gebėjimą suprasti klausimą ir nuomonės apie jį turėjimą netiesiogiai patvirtina itin mažas neatsakiusių į klausimą skaičius (3 respondentai).

Nuomonės apie tos pat lyties asmenų poros teisę registruoti santuoką pateikiamos lentelėje:

	N	%
Pritariu	70	7,0%
Greičiau pritariu	65	6,5%
Greičiau nepritariu	134	13,3%
Nepritariu	732	72,9%
Nežino/ neatsakė	3	0,3%
Iš viso	1004	100,0%

Apibendrinant 1 lentelės duomenis, galima išskirti dvi respondentų grupes. Pirmąją grupę sudaro respondentai,

daugiau ar mažiau nepritariančios tos pat lyties asmenų poros santuokos registracijai. Ją sudaro 866 (86,3%) respondentai. Antroji grupė – daugiau ar mažiau pritariančios tos pat lyties asmenų poros teisei registruoti santuoką - 135 (13,4%) respondentai.

Pirmoji respondentų grupė akivaizdžiai gausesnė. Pastaroji aplinkybė neleidžia patikimai išskirti demografinių ir socialinių veiksnių, kurie galėtų įtakoti vienokią ar kitokią nuomonę apie tos pat lyties asmenų teisę registruoti santuoką. Bet pastebimos tam tikros tendencijos.

Tos pačios lyties asmenų teisei registruoti santuoką dažniau pritarė jaunesnio amžiaus respondentai. Pritariančių ar greičiau pritariančių šiai teisei tarp jaunesnių nei 29 m. respondentų 32,1%, tarp 30-39 m. - 19,7%; tarp 40-49 m. 13,8%, 50-59 m. - 7,4%, 60-69 m. - 6,9%, 70 m. ir vyresnių - 3,6% ($p < 0,001$)¹.

Panašiai palankesnis aptariamos teisės vertinimas susijęs su gyvenamąja vieta. Tarp pasisakančiųjų „už“ 25,1% vilniečių, 16,7% didžiųjų miestų (Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys) gyventojų ir 6,7% kitų miestų gyventojų ($p < 0,001$).

Taigi palankus požiūris į tos pačios lyties santuokas koreliuoja su amžiumi, miesto, kuriame gyvena respondentai, dydžiu.

Lietuvos gyventojų nuomonė apie tos pat lyties asmenų poros teisę įsivaikinti

Antruoju klausimu, apibūdinančiu pagrindines šeimines teises, laikytas klausimas apie tos pačios lyties asmenų poros teisę kartu ugdyti vaiką.

Nuomonės apie tos pat lyties asmenų poros teisę įvaikinti pateikiamos 2 lentelėje:

	N	%
Pritariu	22	2,2%
Greičiau pritariu	27	2,7%
Greičiau nepritariu	95	9,5%
Nepritariu	857	85,4%
Nežino/ neatsakė	3	0,3%
Iš viso	1004	100,0%

Pagal 2 lentelėje pateikiamus duomenis respondentus irgi galima skirstyti į dvi grupes. Pirmąją grupę sudaro respondentai, daugiau ar mažiau nepritariančios tos pat lyties asmenų poros teisei įvaikinti. Ją sudaro 952 (94,8%) respondentų. Antroji grupė – daugiau ar mažiau pritariančios tos pat lyties asmenų poros teisei įvaikinti - 49 (4,9%) respondentai.

Pastebėtas ryšys tarp pozityvaus požiūrio į įvaikinimą ir amžiaus ($p < 0,001$): 18-29 m. - 14,9%, 30-39 m. - 6,8%,

¹ *Skaičiuota naudojantis: Preacher, K. J. (2001, April). Calculation for the chi-square test: An interactive calculation tool for shi-square tests of goodness of fit and independence [Computer software]. Prieiga internete: <http://quantpsy.org>*

40-49 m. - 2,5%, 50-59 m. - 3,5%, 60-69 m. - 1,1%, 70 m. ir vyresnių - 1,2%. Pastebėta gyvenamosios vietos įtaka ($p < 0,01$): Vilnius - 9,0%, kiti didieji miestai - 6,4%, kiti miestai - 3%, kaimai 2,8%.

Tyrimo išvados:

1. Tyrimo duomenys liudija daugumos Lietuvos gyventojų neigiamą požiūrį į tos pat lyties asmenų poros šeimines teises. Atsižvelgiant į tai, kad homoseksualios lytinės orientacijos asmenų dalis populiacijoje skirtingose kultūrose ir skirtingais laikotarpiais yra nuo kelių iki keliolikos procentų, tikėtina prielaida, kad už tos pat lyties asmenų poros šeimines teises Lietuvoje pasisako tik asmenys, kurie, pagal A. C. Kinsey, W. B. Pomerovy, C. E. Martin, priklauso kuriai nors iš homoseksualų grupių, t. y. priskirtini prie grynų homoseksualų (būdami suaugę turėjo lytinius santykius su tos pačios lyties asmeniu), atliko eksperimentinius lytinius veiksmus su tos pačios lyties asmeniu paauglystėje (pvz., bendra masturbacija), juto homoseksualius jausmus, tačiau niekada nesantykiavo su tos pačios lyties atstovu.

Tokia prielaida pakankamai įtikinama, nes už tos pačios lyties asmenų poros šeimines teises gausiau pasisakė jauni žmonės, t. y. asmenys, galimai turėję/turintys „eksperimentinių“ lytinių santykių su tos pačios lyties atstovu patirtį. Tokią prielaidą netiesiogiai patvirtina neigiamas požiūris į tos pat lyties asmenų poros teisę ugdyti vaikus, juos įsivaikinti.

2. Galima neigiamo požiūrio į tos pat lyties asmenų poros šeimines teises priežastis - dalies pasisakančiųjų už šias teises siekis transformuoti šeimos socialinę instituciją, kuri Lietuvoje turi didelę vertę. Antai V. Lehr teigia, kad tos pat lyties porų šeiminių teisių įgijimo tikslas yra mesti iššūkį vyraujančiam normalumo suvokimui, ir siekinys - ne nustatyti kitokį standartą, bet dekonstruoti diskursus, kuriančius normalumą (Lehr, 2003). R. Kuhar irgi pabrėžia platesnį tos pat lyties porų šeiminių teisių kontekstą, jis sako, kad homoseksualams bus leista tuoktis tik tuomet, kai santuokos institutas praras privilegijuotą padėtį visuomenėje. Toks procesas matomas pastaruosius du dešimtmečius, ir homoseksualų santuokos institutas galbūt yra vienas iš prisidedančių prie jo veiksnių (R. Kuhar, 2007).

3. Pateiktas tyrimas patvirtina, kad stokojama tiek visuomenės nuomonės, tiek ir moksliskai pagrįstų seksualumo apraiškų tyrimų. Dėl to diskusijos apie šiuolaikinę šeimos socialinę instituciją neretai tampa mėgėjiškomis (pvz., diskutuojama apie šeimos apibrėžimą, nors akivaizdu, kad be istorinio ir kultūrinio aspekto tokia diskusija nelabai prasminga, nes skirtingose visuomenėse skirtingu metu egzistavo daug santuokos ir šeimos formų - poligamija, poliandrija, grupinė santuoka ir t.t.).

Perspektyvi, t. y. palaikoma didesnės dalies Lietuvos gyventojų, šeimos politika vargu ar galima be aiškaus apsisprendimo moraliai ir materialiai remti ne visas įmano-

mas santuokos ir šeimos formas, o tik visuomenei priimtina, atitinkantį valstybės interesus konkretų santuokos ir šeimos modelį. Apsisprendus dėl jo, nuosekliai būtų apsispręsta ir dėl tos pat lyties asmenų poros šeiminių teisių.

Literatūra

1. Kinsey A. C., Pomeroy W. B., Martin C. E. (1948). *Sexual Behavior in the Human Male*. Philadelphia, W. B. Saunders.
2. Lehr, V. (2003). *Relationship Rights for a Queer Society: Why Gay Activism Needs to Move Away from the Right to Marriage*. In *Child, Family, State*, (eds). S. Macedo, I. M. Young, New York: ew York University Press. p. 306- 340.
3. Kuhar R. (2007). *Registruota tos pačios lyties asmenų partnerystė ir antrarūšiai piliečiai*. Kn.: *Heterenormos hegemonija. Homoseksualių žmonių socialinė atskirtis ir diskriminacijos patirtys*. Kaunas. Vytauto Didžiojo universitetas. p. 188- 202.

PARTNERYSTĖ - TAI BĖGIMAS NUO ATSAKOMYBĖS

RITA TAMAŠUNIENĖ - LR Seimo narė (LLRA frakcija)

Iš tikrųjų labai gerai, kad kilo tokia iniciatyva pakalbėti apie tai, dėl ko, regis, ir neturėtume kalbėti, nes pasaulis taip sutvertas, kad visiems aišku, jog gyvybė negali atsirasti be vyro ir moters. Jaunai gyvybei būti, gyventi ir tapti visaverte asmenybe niekur nėra geriau negu šeimoje.

Mes, atrodo, užsižaidėme tariama demokratija. Norėdami išlaisvėti iš stereotipų, o gal pasipuikuoti novatoriškumu ir pažanga, lengva ranka stumiame į nuošalę svarbiausias vertybes.

Prisidengdami lygių teisių šydu naikiname tai, kas yra svarbiausia kiekvienam žmogui, tampant brandžia asmenybe. Pirmiausia iš žmogaus atimkime tikėjimą, po to jį pašalinkime iš šeimos, ir jis pasiklys sudėtingame šiuolaikinių technologijų ir galimybių pasaulyje. Iš žmogaus bus atimta galimybė tapti visaverte asmenybe, sugebančia spręsti problemas, kuri supranta ir įvertina, kad ne asmeninės ambicijos svarbiausios, o gebėjimas būti bendruomenišku, mokėjimas suprasti kitą žmogų ir spręsti problemas.

Šių dienų realijos nedžiugina ir nedaro garbės mūsų valstybei: susvetimėjimas, skurdas, didelis savižudybių skaičius. Tai vyksta dėl to, kad valstybė sprendžia ne pirmosios problemas. Toks klausimas kaip partnerystės įteisinimas šiuo metu nėra prioritetas nei laiko, nei svarbos prasme. Reikia besąlygiškai remti šeimą, kaip gerą pavyzdį teikti moters ir vyro laisva valia sudarytą santuoką, kurioje būsimoji mūsų karta auga saugioje aplinkoje ir savo šeimos pavyzdžiu ateityje kurs savo šeimą ir visuomenę.

Be abejonės, yra žmonių, pasirinkusių partnerystę. Yra žmonių, kurie vieni augina vaikus. Jokių būdų negalima sakyti, jog tai negatyvu. Vis dėlto kaip universalią vertybę

teikime šeimą ir šeimos modelį kaip siekiamybę.

Partnerystei taip pat turi būti keliami atsakomybės. Žmonės, pasirinkę tokią santykių formą, turi suprasti, kad jie pasirinko būtent tokią atsakomybės formą. Jei nenori šeimos, nenori antspaudo pase, tai tikriausiai nenori ir su šeima susijusios atsakomybės. Tačiau jiems kyla daug teisinių problemų ir su tuo susijusių nepatogumų, pvz., dalijantis turtą, materialines vertybes, kyla daug teisinių ginčų sprendžiant su kuriuo išsiskyrus turi gyventi vaikas. Tačiau jie laisva valia pasirinko tokią bendro gyvenimo formą, kuri nėra nustatyta LR Konstitucijoje. Kartu ne šeimoje gyvenantys žmonės turi suprasti, kad prisiima atsakomybę už galimas pasekmes. Mano asmeniniu ir mūsų LLRA frakcijos požiūriu, partnerystė - tai bėgimas nuo atsakomybės. Tai gyvenimo modelis, kuris leidžia atsisaikyti svarbiausių socialinių vaidmenų: moters, vyro, tėvo, žmonos, sutuoktinio.

Forumo moderatorius - jaunimo sambūrio „Pro Patria“ atstovas Paulius Stonis

„PARTNERYSTĖS“ TIKSLAS – VAIKAI

Dr. VYTAUTAS RUBAVIČIUS - rašytojas, Lietuvos kultūros tyrimų instituto vyresnysis mokslo darbuotojas

Visokie vienalyčių „partnerystės“ įstatymų siūlymai ir svarstymai yra nukreipti prieš tradicinę ar autentišką vadinamą šeimą, kadangi iš esmės paneigia pirminį šeimos santykių tikslumą – prokreaciją. Šeimos santykiuose pagrindinis „veikėjas“ yra vaikas, kurio gimimas natūraliu būdu perkeičia moters ir vyro santykius, paversdamas juos motina ir tėvu. Tokioje šeimoje išlaikomas ryšys su gamta. Tas ryšys kildina ir palaiko juridines šeimos santykių normas. Todėl būtina matyti, kaip „partnerystės“ įstatymai

ir juos palaikanti ideologija siejasi su vaiko gerove ir tą gerovę laiduojančiomis normomis. Juk autentiškos šeimos institucijos laužymas, „šeimos modelių įvairovės“ propagavimas kaip tik ir nukreiptas į tikrąjį tikslą – vaiką. Skatinantieji „šeimos modelių įvairovę“ jau savaime paneigia tarsi savaime aiškų įsitikinimą, kad pirminis prigimtinis vaiko gerovės, deramo jo ugdymo ir saviugdės pamatas yra šeima. Todėl būtina kelti klausimą, kokia šeimos samprata, koks šeimos modelis grindžia vienokias ar kitokias siūlomas juridines vaiko gyvenimą turinčias gerinti normas ir kaip tos normos veikia šeimos santykius. Kaip tik šeimos institucijos atžvilgiu labai skiriasi įvairūs teisiniai siūlymai. Vieni jų grindžiami tarsi savaime suprantamu moters ir vyro santuokos ir šeimos modeliu, o kiti yra nukreipti prieš tradicinę, tad ir atsilikusią įvardijamą šeimą ir siekia „išlaisvinti“ vaikus iš tradicinėje šeimoje palai komos lyčių skirtingumo, tėvystės ir motinystės nuovokos bei tokioje šeimoje labiau nei kitose bendro gyvenimo apraiškose puoselėjamos krikščioniškos ar apskritai religinės pasaulėjautos bei dorovės.

„Vaikų išlaisvinimo“ dokumentai susiejami su žmogaus teisėmis, o sykiu su įvairių politinių jėgų vieningai teigiama „šeimos modelių įvairovės“ ideologija bei galimybė įsivaikinti vienalyčių „šeimoms“. Tradicinės šeimos instituto ardyimas juridiskai, tad ir pasitelkiant valstybės prievartos mechanizmą, diegiant šeimos modelių įvairovę ir vaikučių, ypač jų lytiškumo, „laisvinimas“ iš tradicinės šeimos „totalitarinių gniaužtų“ laikomas esminiu socialinės pažangos veiksmu, kuris skatinamas įvairiausiais europinės politikos lygmenimis. Pats „pažangumas“ imamas suvokti kaip aiškus nusiteikimas prieš tradicinę vyro ir moters santuokos palaikomą ir prokreacinį tikslumą išlaikančią šeimą. Girdime ir regime įvairiomis kalbomis ir visokiais žiniasklaidos kanalais skelbiamą šūkį - „Visų šalių pažangiečiai, vienykitės!“

Atkreiptinas dėmesys, kaip pastaruoju metu atgimė ir išplito pažangos ir pažangumo sąvoka. Visos partijos, visokie jaunimo judėjimai, aršiai kovojantys už vienalyčių santuokas, jų teisę įsivaikinti, mojuoja pažangos vėliava. Pažangos idėja vėlei tapo aktuali, ji pasitelkta socialinės inžinerijos tikslams. Prieš dešimtį-dvidešimtį metų pažangos sąvoka laikyta netgi politiška nekorektiška ir buvo beišnykstanti iš akademinio diskurso kaip ir kiti su modernizacija siejami dalykai. Mat jau pats pažangos teigimas suskirsto valstybes ir tautas į labiau ir mažiau pažangias, tad visiškai totalitariškai pajungia vadinamąsias „atsilikėles“ vieningam pažanga pripažįstamam modeliui. Taip paneigiama tautų, visuomenių ir valstybių raidos įvairovė ir įtvirtinama diskriminavimo pagal pažangumą politika.

Pastaruoju metu „pažangos“ ideologiją matome atgimusią ir su nauja jėga išskleidusią sparnus visoje Europos Sąjungoje. Negali nepastebėti šiame vyksme istorijos ironijos. Kas labiausiai reiškiasi pirmosiose „pažangiečių“ gretose? Dalis senojo, komunistinio auklėjimo politinio elito ir jų sąjungininkų liberalų indoktrinuojamas jauni-

mas. Jaunimas ypač paveikus „pažangos“ ideologemai, nes mano savaime esą pažanga, nors dar negeba suvokti, kaip patyrę ideologinio valdymo meistrai manipuliuoja jų naujų patirčių bei atverčių siekiais, nekritišku polinkiu besąlygiška tiesa laikyti „pažangos“ popierėliuose įvyniotus socialinės inžinerijos įrankius.

Tokia „pažanga“ yra palikuonė Prancūzų ir Spalio revoliucijų teigtos pažangos, o mūsų sąlygomis – Lenino ir Stalino vykdytos „pažangos“ politikos. Nebenorime net prisiminti, ką komunistiniai „pažangiečiai“ yra padarę su į jų rankas patekusiomis tautomis ir visuomenėmis, o vėlei lipame ant to paties ir tų pačių rankų laikomo „pažangos“ grėblio.

Neseniai vienas socdemų lyderių, aptardamas Lenkijoje įvykusių prezidento rinkimų rezultatus, kiek pašiepdamas į prezidentūrą ateinančią naujojo prezidento A. Dūdos krikščioniškos pakraipos komandą, prasitarė, kad jiems esą būdingi tam tikri „prietarai“. Suprask, komunistinio ateistinio elito kilmės politikams jokie prietarai nebūdingi. Tad šiuo metu jie vėl pirmosiose „pažangiečių“ gretose. Galima tik stebėtis, koks geras buvo partinių mokyklų mokymas, kad jų auklėtiniai ne tik valdo Lietuvą, bet ir žygiuoja pirmose „pažangiųjų“ Europos politikų gretose. Tie mūsų politikai kaip niekas kitas greitai suvokė, kad kova už vienalyčių šeimas ir įvaikinimo teisę yra pati tikriausia galimybė įsitvirtinti europiniame politiniame elite. Politinis lakmuso popierėlis norintiems daryti karjerą europinėse politikos ir valdžios institucijose labai aiškus – žydroji vaivorykštė.

„Vaikų laisvinimas“ iš atgyvenusios tradicinės šeimos „gniaužtų“ savo ruožtu padeda įtvirtinti vienalyčių šeimos (kartu su teise įsivaikinti) sampratą. Tad reikia „gaminti“ kuo daugiau bešeimių vaikų. Norvegija yra geras, tik, deja, menkai analizuojamas pavyzdys, kaip tai vyksta. „Laisvinimo“ darbą labai palengvina verslo logika. Kai tik valstybė įtikinama, o tiksliau – jos politinis elitas nusprendžia perleisti vaikų priežiūrą ir globą privačiam verslui, šioje srityje įsivyrąja verslo logika – gauti kuo didesnę pelną. Kadangi valstybė apmoka už iš šeimų atimamus ir globėjams perduodamus vaikus, tai kuo tokių vaikų daugiau, tuo daugiau pelno. Čia įsijungia ir institucinis interesas – kuo daugiau atimama vaikų, tuo daugiau reikia prižiūrinčiai institucijai darbuotojų, vadinasi, tuo didesnis jos finansavimas, tuo socialiai reikšmingesnė karjera toje institucijoje. Sykį paleidus tokį mechanizmą, nebeįmanoma jo sustabdyti.

Europinės politikos vaikų atžvilgiu nuostata labai aiški – „gaminti“ kuo daugiau vaikų, nepatyrusių unikalaus tradicinės ar autentiškos šeimos emocinio lauko ir nesuvokiančių tokios šeimos perteikiamų dorovinių vertybių ir tikėjimo tiesų. Kuo daugiau augs tokio emociškai skurdaus jaunimo, nebeįvaikinčio ir nebesuvokiančio motinystės ir tėvystės šventumo, stokojančio esminių tapatumo bruožų, kuriuos nulemia santykiai su tėvu ir motina, šeimyninės laimės ir bendrystės išgyvenimas, tuo lengviau bus diegiami įvairiausi „pažangūs“ šeimos modeliai ir tarsi savaime

nyks visokie tradiciniai dorovės ir religijos „prietarai“. Toks „pažangus“ jaunimas jau augs nebeįsipareigodamas savosioms būsimoms atžaloms – juk užsigeidus bus galima jų „išsenuoti“ vaikų priežiūros institucijų aprūpinamoje rinkoje.

Dera suvokti, kad vaikų lytiškumo ugdymo programomis kuriamas veiksmingas kultūrinis modelis, skirtas „gaminti“ homoseksualų jaunimą ir didinti jo dalį populiacijoje. Suprantama, kad tokioje aplinkoje šeimos modelių įvairovė bus jau ne keistenybė, o pati „pažangiausia“ norma, pajungianti sau ir keičianti „atgyvenusiąją“.

Keistenybe, net baudžiama bei persekiojama, tampa tradicinės šeimos vertybių propagavimas. Juk jau dabar Anglijoje teisiama už viešą Biblijos skyrių, kuriuose kalbama apie sodomijos nuodėmę, skaitymą. Kol kas nenorima matyti, kokia Pandoros skrynia atidaroma beatodairiškai ardant tradicinės šeimos institutą ir „sušeiminant“ visokias žmonių bendro gyvenimo apraiškas. Jei pripažįstama, kad šeima kyla ne iš dviejų asmenų – moters ir vyro – sąjungos, o iš emocinio ar kitokio prieraišumo, kaip kad nutarė mūsų „pažangusis“ Konstitucinis Teismas (tiesa, dar išlaikęs Lietuvos Konstitucijoje įtvirtintą šeimos, kaip moters ir vyro sąjungos, sampratą), tai nėra jokių juridinių argumentų šeimos sampratą apriboti dviejų asmenų partneryste. Neseniai Tailande užregistruota trijų gėjų santuoka. Jei jie persikeltų gyventi į bet kurią iš ES ar Vakarų pasaulio šalių, jų santuoka turėtų būti pripažįstama.

Europos laukia toks pat žmogaus teisių „išplėtimas“. Bus einama ir toliau. Kodėl gi užsigeidus nebūtų galima tuoktis su savo vaikais ar vaikams su mylimais tėvais, juolab – juos įsivaikinusiais „partneriais“. Incestas jau nelaikomas nei didele nuodėme, nei baustinu dalyku, o nuo nepageidautinų genetinių pasekmių kuo puikiau gali apsaugoti genetinė diagnostika. Eikime dar toliau. Ar kas šiuo metu drįstų neigti gyvūnų teises? Niekas. O, pavyzdžiui, šunų ir jų savininkų emocinį prieraišumą? Tai kodėl gyvūnų mylėtojai negalėtų kurti ir tokių šeimų. Sakysite, šunys negali pareikšti savo noro ar sutikimo. Tačiau žmonių sukurtoms teisėms šitai nėra svarbu – žmonės sukurs instituciją, kuri nustatys, kaip tokia teisė turi būti įgyvendinama ir koks ekspertų būrelis gali patvirtinti šuns „sutikimą“. Juk Norvegijoje niekas vaikų neklausia, ar jie nori būti paimti iš šeimos ir kokiems „globėjams“ norėtų būti perduoti.

Europoje „išlaisvintų vaikų“ turėtų sparčiai daugėti ir dėl dar vienos priežasties. Jau dabar daugelio šalių švietimo įstaigos įpareigojamos stebėti, ar vaikai nerodo kokių „netolerancijos“, „homofobijos“ bei religinio tikėjimo ženklų. Nesvarbu, kad jiems patiems galimai nesuvokiama. Suprantama, vaikai nėra už tai atsakingi, tačiau juk atsakingi tėvai. Tad ir šiuo pagrindu labai plečiamas galimybių laukas paimti vaikus iš „netinkamų“ šeimų. Tokia galimybė bus įtvirtinta politiniais sprendimais, atitinkančiais ir vaikų priežiūros verslo interesus. Tam pasitarnaus

ir „pažangiečių“ diegiama privaloma vaikų lytinio ugdymo programa, kuri jau dabar kai kuriose ES šalyse tapo įrankiu atskirti vaikus nuo auklėjamosios tėvų įtakos.

Dera labai aiškiai įsisąmoninti, kad gindami autentišką šeimą, neleidami jos „išmontuoti“ juridiniais „partnerystės“ įrankiais, veiksmingiausiu būdu palaikome vaikų apsaugos ir gerovės pamatus, ant kurių renčiamas ir teisinis vaikų apsaugos rentinys. Turime suvokti, kad siūlomi partijų susitarimai dėl „šeimos modelių įvairovės“, „partnerystės“ įstatymo projektas, taip pat vadinamosios Stambulo konvencijos propagavimas siekia to paties pagrindinio tikslo – paimti vaikus iš autentiškos šeimos, kuri kyla iš vyro ir moters sąjungos, ir kurti naują europinę šeimių, įvairiausiai „partnerystės“ ryšiais susisaistančių ir persisaistančių, malonumus ir tapatumus vartojančių individų visuomenę. Tik moters ir vyro kuriamai šeimai galima pripažinti teisę įsivaikinti.

ŽMOGAUS PRIGIMTIS SENESNĖ UŽ VALSTYBES

MANTAS ADOMĖNAS - LR Seimo narys
(TS-LKD frakcija)

Iš tiesų, labai sunku pridėti įžvalgų prie to, kas buvo pasakyta. Matome, kad subrendo poreikis apjungti jėgas tų, kurie supranta, kas vyksta dabar, kai pateiktas projektas dėl partnerystės.

Noriu iškelti vieną aspektą: kuo gresia homoseksualios partnerystės arba santuokos įtvirtinimas politinei bendruomenei - laisvai, demokratinei visuomenei.

Suprantama, kad po partnerystės neabejotinai bus siekiama įteisinti homoseksualų santuoką. Naivu manyti, kad bus apsiribota vienu žingsniu, skanduojuant „laisvėjimo“ ir „tikrosios demokratijos“ lozungus. Tokia pozicija remiasi ideologija, kad taisyklių arba apribojimų buvimas prieštarauja laisvei, o liberalizmas, žinoma, prisistato kaip tikrosios laisvės pranašas.

Noriu atkreipti dėmesį į štai ką: autentiška šeima, vieninga tikra šeima, kaip čia buvo labai teisingai įvardinta, pirmiausiai susijusi ir kyla iš krikščioniškosios Europos civilizacijos. Šeimoje pabrėžiamas žmogaus unikalumas, unikali kiekvieno individo vertė, jo laisvė ir, be abejo, skirtingų lyčių papildomumas, komplementarumas. Monogamija egzistavo ir iki krikščionybės, bet būtent krikščionybė įtvirtino monogamiją kaip išskirtinę terpę ir kaip instituciją, kurioje pabrėžiama individo, unikalaus Dievo kūrinio, vertė ir orumas. Būtent monogamija yra žmogaus

su kitu žmogumi unikalus, nenutrūkstamas ryšys, ir tik mirtis gali jį nutraukti. Tai labai svarbus faktas žvelgiant į tūkstančių metų senumo Europos civilizacijos raidą.

Nedaug tebuvo institucijų, kurias krikščionybė taip sergėjo, bet santuokoje laisva valia, laisvas apsisprendimas visą laiką buvo krikščionybės sergėjama kaip tai, kas patvirtina asmens vertę. Ir bet kokie bandymai praskiesti santuoką, praplėsti, padaryti ją poligamišką buvo suvokiama kaip pasikėsinimas į pačią krikščionybės šerdį.

Antras labai svarbus momentas - tai ryšys tarp individo - unikalus, laisvo individo - ir šeimos, kaip istorinės institucijos, kurią mums paliko krikščioniška Europos civilizacija. Ypač svarbi, žinoma, yra autentiškos šeimos sąsaja su gyvybės kultūra ir gyvybės kūrimu, su žmogaus lytiškumu. Mūsų Konstitucinio Teismo teisėjai, nusakantys šeimą kaip kuriamą kažkokio neapibrėžto prieraišumo, atsakomybės ryšio ir t. t., atrodo kaip puritonai, nedrįstantys įvardyti to, kas yra tikrasis šeimos pagrindas. Bažnyčia visą laiką teigė, kad būtent lytinis gyvenimas yra šeimos pamatas: lytinis gyvenimas, nukreiptas į gyvybės atsiradimą ir kūrimą. Kaip žinote, lytinių santykių nebuvimas yra netgi pagrindas anuluoti krikščionišką santuoką remiantis *non consummatio* principu.

Trečias svarbus dalykas tas, kad šeima yra susijusi su visu kompleksu vertybių, kurios ją palaiko: ištikimybė, pasiaukojimas, pagarba, atsakomybė, solidarumas ir t. t. Būtent šeima yra terpė, kurioje jos įskiepijamos bręstančio žmogaus sąmonėje, ir nuo šeimos institucijos likimo priklauso, ar jos visuomenėje išliks ir gyvuos.

O kas įvyktų įvedus partnerystę arba homoseksualų santuoką? Tose šalyse, kuriose homoseksualų santuoka yra įteisinta, teisinis šeimos apibrėžimas keičiamas taip, kad tiktų homoseksualios poros gyvenimui. Tad kur čia partnerių papildomumas, kai jie nėra unikalūs ir komplementarūs?

Didžiojoje Britanijoje tai jau yra įvykę: laikoma, kad šeima yra labiau gyvenimo būdo pasirinkimo dalykas, o ne unikalus lytiškumo ryšys tarp dviejų vienas kitą papildančių skirtingų lyčių asmenų.

Homoseksualų partnerystė, santuoka tampa savita kultūra ir gyvenimo būdu, kuriame ištikimybė, atsidavimas iki mirties ir pasiaukojimas sudaro mažumą atvejų. Tai keičia ir šeimos vertybinį apibrėžimą. Svarbiausia, kad visoms poroms valstybė turi taikyti tuos pačius teisinius kriterijus, nes visos poros, visos „santuokos“ turi būti traktuojamos vienodai.

Be abejo, tuomet ir autentiška šeima tegali gyvuoti pagal kriterijus, kuriuos primeta reikalavimai mažumos, norinčios įvesti savo šeimos ir santuokos sampratą, o tikriausiai kalbant – dekonstruoti šeimą ir santuoką. Dekonstruoti normalumą, dekonstruoti tai, kas tūkstančius metų kurta ir kyla iš krikščioniškos Europos civilizacijos.

Baigdamas noriu pasakyti, kad dažnai nepastebime vieno svarbaus aspekto: siekis įvesti homoseksualių asmenų partnerystę ar santuoką yra ne laisvėjimo požymis,

o siekis įvesti valstybės prievartą šeimos institucijai, kuri yra senesnė ir už valstybę, ir už mūsų santvarką – demokratiją.

Norėdami iš tiesų apginti laisvą visuomenę, laisvą demokratinę valstybę, turime ginti šeimą, kaip instituciją, kuri turi būti savarankiška, autonomiška, turinti savo prigimtą logiką, kuri nepavaldi valstybės ar ideologijų diktatui, kurios esmė apibrėžia žmogaus prigimtį ir tradicija, senesnė už valstybes, kuriose mes, europiečiai, gyvename. Antraip su „laisvės“ lozungu įsigalės tokia valstybės prievarta, kurią galima lyginti tik su totalitariniais režimais.

LIBERALIZMO GRĖSMĖS ŠEIMOS TAPATUMUI

Hab. dr. ALFONSAS VAIŠVILA - teisės filosofas, profesorius

Kaip norintieji būti netradiciniai veržiasi vadintis tradiciniais terminais

Individualizmo inicijuojamos „revoliucijos“.

Europos Sąjunga, pradėjusi nuo pažangios žmogaus teisių idėjos, bet ją toliau plėtodama individualistinės ideologijos priemonėmis, ėmė vis labiau iškreipti žmogaus teisių socialinę prigimtį. Ir tai ji daro vienaip ar kitaip atskirdama teises nuo pareigų, tuo iškreipdama autentiškąją teisės tapatybę, atverdama duris nekrofilijos tendencijoms tiek į žmogaus teisių sampratą, tiek ir į jos specialųjį skyrių - šeimos doktriną.

Šis procesas prasidėjo nuo to, kai žmogaus teisių pagrindiniu subjektu imta laikyti ne socializuotą asmenį, o agresyvų tik savo asmeninės naudos paisantį ir jos labai veikiantį individą, kuris bet kokią savo egoistinio subjektyvumo apraišką ėmė vadinti „žmogaus teisėmis“ ir neigti tam trukdantį teisių ir pareigų priklausomybės principą, vienintelį pajėgų socializuoti individą. Individo teisės, daugeliu atvejų atskirtos nuo pareigų, ėmė reikšti ne teises, o jų priešybę - privilegijas, t. y. agresyvius reikalavimus, prie kurių turinti prisitaikyti nusistovėjusių visuomenės vertybių sistema, istoriškai susiformavusi pagal socialumo prioritetą. Visa, kas individualistiniams reikalavimams nepaklūsta, imta vadinti „tradiciniais“, „atgyvenusiais“ dalykais, o šias „atgyvenas“ ginantieji – homofobais, atsilikėliais, kuriuos įveikti reikia atitinkamomis revoliucijomis: teisės, sekso, šeimos, moralės, pasaulėžiūros...

Kas atsisako pareigų, tas atsisako ir subjektinės teisės

Kiekvienas asmuo turi teismo teisę į šeimą. Tai jam garantuoja visos tarptautinės konvencijos ir nacionalinės konstitucijos. Bet visose jose teigiama, kad jeigu asmuo nori šią teismo lygmens teisę paversti subjektine teise į šeimą, tai jis privalo įvykdyti pareigą - sudaryti santuoką tik su skirtingos lyties asmeniu, nes tik skirtingų lyčių santykiai pajėgūs sukurti šeimą kaip bioteisinį reiškinį, pajėgų atlikti šeimos misiją - gimdyti, auklėti vaikus ir taip garantuoti visuomenės gyvybingumą ir tęstinumą. Būtent dėl to LR Konstitucijos 38 straipsnis ir vadina šeimą „visuomenės ir valstybės pagrindu“. Pastarieji požymiai sudaro šeimos tapatybę ir tik tokia būdama šeima pajėgia atlikti jai gamtos ir civilizacijos patikėtą misiją būti „visuomenės ir valstybės pagrindu“.

Bet jei asmuo nori realizuoti savo teismo teisę į šeimą, bet atsisako vykdyti iš jos kylančią pareigą sudaryti santuoką su priešingos lyties asmeniu, t. y. su asmeniu, su kuriuo šis tikslas ir gali būti pasiektas, tai jis sąmoningai atsisako ir savo subjektinės teisės į šeimą. Niekas negali skųstis, kad jam nepavyko parsinešti vandens todėl, kad išėjo jo parsinešti su netinkama priemone - rėčiu. Tokia yra neiškreiptos teisės ir civilizacijos logika.

Jei kas šią logiką norėtų laikyti „diskriminacija“, tam vertėtų pasinaudoti tikslesniu - savidiskriminacijos - terminu: toks žmogus atima iš savęs teisę sukurti šeimą, nes atsisako nuo ją sukurti pajėgiančio būdo.

Apie tai kalba ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 12 straipsnis, pripažįstantis kiekvienai susitariančiai valstybei teisę nustatyti pareigas, kurių pagrindu asmenys gali įgyvendinti savo teismo teisę į šeimą: „*Vyrai ir moterys, sulaukę santuokinio amžiaus, turi teisę tuoktis ir sukurti šeimą pagal šią teisę reguliuojančius valstybės vidaus įstatymus*“¹.

Ar skirtingų lyčių santuokinė šeima tradicinė?

Bet tokia logika, pasirodo, yra neprivaloma ir nepriimtina savo abstrakčias teises absoliutinai individui, žinančiam savo teises ir vengiančiam iš jų išplaukiančių pareigų. Jis mano galįs sukurti šeimą vykdydamas ne tas pareigas, kurias jam nustato gamta ir civilizacija (valstybė), o kurias jis pats pasirenka (santykį su tos pačios lyties asmeniu). Todėl jis ima reikalauti revoliucijos ir šeimos santykiuose, t. y. pakeisti pareigas, kuriančios subjektinę teisę į šeimą, turinį. Jis nori, kad šeima būtų kuriama ir tos pačios lyties asmenų santykių pagrindu, t. y. šeimos požiūriu iš principo mirusių santykių. Tuo metamas išškis ne tik visuomenei, protui, mokslui, krikščionybei, bet ir gamtai.

Pirmiausiai siekiama sumenkinti skirtingų lyčių santykiais grindžiamą santuokinę šeimą vadinant ją „tradicine“, t. y. pripažįstant, kad joje yra kažkas atgyvenusio, beviltiška pasenusio, kas nederu su šiuolaikine modernybe, tolesne gyvenimo pažanga ir dabarties galimybėmis. Bet paradoksas yra tai, kad pasiskelbusieji netradiciniais, veržiasi vadintis „tradiciniais“ santuokos ir šeimos terminais.

Ar iš tiesų santuokinei šeimai pavadinti tinka terminas „tradicinė“?

Žinome, kad iki XIX a. antros pusės arkliai Lietuvoje buvo tradicinis žemės apdirbimo įrankis, kuris išnyko atsiradus našesniai daugiavagiui plūgii. Jei kas nuspręstų šiandien šalia daugiavagio plūgo, traukiamo traktoriaus, žemę dirbti arkliais, tempiamu dviejų jaučių, tokį sprendimą sunku būtų pavadinti racionali.

Jeigu ir santuokinė šeima šia prasme yra tradicinė, tai tektų pripažinti, kad atsirado efektyvesnė visuomenės gyvybingumo ir tęstinumo užtikrinimo forma ir kad šeimą „sumoderninti“ gali iš principo negyvi tos pačios lyties asmenų santykiai, kurie efektyviau garantuos visuomenės gyvybingumą ir tęstinumą, nei tai darė ir daro „tradicinė“ šeima.

Bet jei toks šeimos sumoderninimas tėra tik *reductio ad absurdum*, tai tenka daryti išvadą, kad skirtingų lyčių šeima negali būti nei tradicinė, nei netradicinė. Ji tiesiog **autentiška** šeima, nes tik tokia šeima gali civilizuotu būdu palaikyti visuomenės gyvybingumą bei tęstinumą ir dėl to vienintelė pajėgi atlikti šeimai Konstitucijos nustatytą paskirtį - būti „visuomenės ir valstybės pagrindu“.

Norintieji „moderninti“ šeimą mano, kad su visuomene, taip pat ir su šeimą, galima daryti bet kokius eksperimentus, nes čia neva nesą dėsningumo ir vidinės būtinybės, kad šeimą vienodai gali kurti ir skirtingų lyčių, ir tos pačios lyties asmenų santykiai. Istorijoje žinome ne vieną mėginimą paneigti šeimos prigimtinumą, pajungti ją einašios politikos tarnybai. Bolševikai norėjo sugriauti šeimą, kaip buržuazinės dvasios palaikymo ir komunizmo kūrybai trukdančią socialinę instituciją. Naciai norėjo panaudoti šeimą arijų rasei gryninti, ir todėl draudė arijų santuokas su ne arijais, o kas yra „arijus“ žinojo tik naciai.

Dabartinis individualizmas šeimos sąvokos iškreipimą nori pridengti, legalizuoti žymiai populiariesniu dalyku - abstrakčiai suprantamomis žmogaus teisėmis. Bet nonsensas yra tas, kad reikalaujama pripažinti asmeniui subjektinę teisę į šeimą, t. y. į vertybę, kurią sukurti tos pačios lyties santykiai objektyviai yra nepajėgūs. Gyvybė ir jos puoselėjimas visur kyla iš priešybių vienybės, o ne iš vienpolio šaltinio, kuris neturi gyvybės kuriamosios galios, ir jokios deklaracijos, jokie įstatymai nepajėgūs jo prikelti gyvenimui. Šeima, grindžiama tos pačios lyties asmenų santykiais, iš principo negyvais, mirusiais, nepajėgi vykdyti šeimos misijos, kad ir kaip tokius santykius vadintume. Višta, pavadinta karve, nepradės duoti pieno.

¹ Žmogaus teisės. Regioninių ir tarptautinių dokumentų rinkinys. Vilnius: Mintis, (1993), p. 36.

Šeima - bioteisiniai santykiai

Dera priminti visuotinai žinomą tiesą, kad šeima yra ne šiaip teisiniai santykiai, o daug sudėtingesni bioteisiniai santykiai, išreiškiantys gamtos ir visuomenės sintezę (vienovę). Tik tokia būdama šeima ir pajėgi civilizuotoje visuomenėje garantuoti visuomenės gyvybingumą ir tęstinumą ir dėl to pelnyti Konstitucijos įvardintą „visuomenės ir valstybės pagrindo“ statusą. Šiuo atžvilgiu šeima esmiškai skiriasi nuo partnerystės, kaip grynai teisinių santykių. Partnerystė nukreipta išimtinai į pačių to santykių dalyvių interesus, o šeimos santykiuose per vaikų gimdymą ir auklėjimą dera privatūs sutuoktinių interesai su strateginiu visuomenės gyvybingumo, tęstinumo interesu ir dėl to yra privačių ir bendrųjų interesų vienovė.

Dėl šių priežasčių partnerystė neturi pagrindo vadintis nei santuoka, nei šeima, nes priešingu atveju neišvengiamai iškreipiama šeimos sąvoka, daiktai vadinami ne savais vardais, iš principo negyvi tos pačios lyties santykiai prilyginami gyvybingiems, visuomenės tęstinumą garantuojantiems skirtingų lyčių santykiams. Tai reikštų, kad šeima vienodai gali kilti ir iš visuomenės tęstinumą garantuojančių skirtingų lyčių santykių, ir šio tęstinumo realizuoti iš principo negalinių tos pačios lyties santykių. Ir tai prieštarautų Konstitucijos 38 straipsniui, laikančiam šeimą „visuomenės ir valstybės pagrindu“, nes šeima garantuoja visuomenės teisę į ateitį.

Tai, kad Konstitucinis Teismas, sekdamas EŽTT praktika, yra pripažinęs ir „kitas šeimos formas“, tik rodo, kad, pirma, norima paneigti šeimoje slypintį jos biologinį, prigimtinių pradą (šeima tapatinama su tos pačios lyties santykiais), antra, norima paneigti šeimą kaip teisinius santykius. Konstitucinio Teismo pripažinimas, kad šeimos santykiai gali atsirasti kaip juridinio fakto (santuokos) pagrindu, taip ir be jo (be santuokos), šeimos sąvoką dar vienu atžvilgiu padarė prieštarą: ji ir teisinė, ir neteisinė kategorija (teisiškai neįregistruoti asmenų santykiai yra ne teisiniai, o grynai asmeniniai, valstybė jų nereguliuoja ir jų atžvilgiu neįsipareigoja). Šis, antrasis, prieštaravimas (leidus šeimai vadinti ir neteisinius santykius) ne tik kelia socialinę ir teisinę sumaištį, bet ir galiausiai sukūrė sąlygas asmenims piktnaudžiauti šeimos sąvoka taip kvailinant visuomenę.

Partnerystė - ne šeimos forma, o paprastas civilinės teisės tarpusavio globos santykis

Prieš tos pačios lyties asmenų, norinčių gyventi drauge, santykius negali pasisakyti joks demokratiškai mąstantis žmogus ar valstybė, nes tai yra jų pačių asmeninis reikalas. Savo santykius jie turi teisę įforminti pas notarą kaip partnerystę ir taip juos paversti teisiniais, reguliuojamais jų pačių sudaryta ir notariate legalizuota sutartimi. Šios sutarties pagrindu jie įgyja teisę vesti bendrą ūkį, turėti bendrą nuosavybę, paveldėti vienas kito nuosavybę, globoti vie-

nas kitą ir t. t. Tokia yra teisinė partnerystės prigimtis. Bet ši sutartis dėl aukščiau minėtų priežasčių negali vadintis santuoka, o jų santykiai - šeimos santykiais, ir iš tų santykių valstybei negali kilti pareigos, kurias paprastai jai uždeda autentiškoji šeima, turinti prigimtinę misiją gimdyti, auklėti vaikus ir taip garantuoti visuomenės gyvybingumą, tęstinumą.

Koks tikrasis partnerystės tapatinimo su šeima tikslas?

Kodėl partnerystę norima įvardinti šeima ar bent jai pripažinti šeimos statusą? Matyt, todėl, kad tos pačios lyties asmenys, gyvenantys partnerystėje, nori įgyti valstybės pripažintą teisę įsivaikinti. O tai iš esmės draudžia galiojantis LR Civilinis kodeksas, tokią teisę pripažįstantis kaip išimtį: „Teisę įvaikinti turi sutuoktiniai. Išimtiniais atvejais leidžiama įvaikinti nesusituokusiam asmeniui ar vienam iš sutuoktinių“ (3.210 str. 2 d.).

Įvaikinimo teisės pripažinimas asmenims, gyvenantiems partnerystės sutarties pagrindu, susijęs su galimomis grėsmėmis natūraliai vaiko raidai. Vaikų auklėjimas - tai perdavimas jiems auklėtojo išpažįtamų vertybių, patyrimo ir gyvenimo būdo. Neatsitiktinai medicinos mokslas teigia, kad dažnai paveldimos ne tik pačios ligos, bet ir gyvenimo būdas, skatinantis tam tikrus susirgimus ir jų paveldimumą. Todėl pagrįstai galima kelti klausimą, ar tos pačios lyties partnerystės santykiuose gyvenantys asmenys pajėgtų įvaikintus vaikus auklėti, ugdyti šeimai, kaip „visuomenės ir valstybės pagrindu“, t. y. įdiegti jiems nuostatą ateityje kurti visuomenės reprodukcijoje dalyvaujančius šeiminius santykius? Visuomenė, kuri rūpinasi savo gyvybingumu ir tęstinumu, pirmiausiai veikia vaikų interesais, tokiu būdu išsaugodama savo teisę į ateitį. Kokia bus ateitis, priklausys nuo to, kokioje šeimoje (normalioje ar dirbtinėje) formuosis ateities galimybės. Atsakomybė už tai tenka tiems, kam tauta suteikė galutinio sprendimo teisę.

SEKSUALINĖ REVOLIUCIJA TĘSIASI

Dr. KRESCENCIJUS STOŠKUS - filosofas,
Lietuvos kultūros kongreso ir Nepartinio demokrati-
nio judėjimo tarybos pirmininkas

Džiugu, kad čia tiek daug žmonių iš įvairių „stovyklų“. Skirtingos politinės partijos, atrodo, pagaliau suprato, kad yra uždavinių, kuriuos reikia spręsti bendromis pastangomis. Norėtusi tikėti, kad čia galų gale prasideda tikras susirūpinimas valstybės likimu. Kad ir kaip gudrautume, jos išlikimas neišvaiduojamas be šeimos išlikimo. Štai ši Seimo narių grupė, atrodo, tai jau vieningai supranta. Tai pats didžiausias įvykis, kurį man teko šiuose rūmuose regėti.

Tad ačiū, kad susirinkote, kad mėginate stabdyti po „pažangos“, „demokratijos“ ir „laisvių“ priedangomis brukamus pavojingus nihilizmo, anarchizmo bei šeimų ardymo projektus.

Kai buvo paklausta, koks bus mano pranešimo pavadinimas, išsyk prisiminiau 1930 metais išleistą austrų psichoanalitiko Vilhelmo Raicho (W. Reich) knygą „Seksualinė revoliucija“. Daugelis tikriausiai yra girdėję apie ją. Kuo įdomi ši knyga? Šeimos diskreditavimu. Kiekvienam Seimo nariui, pasiryžusiam įtakoti šeimos likimą, vertėtų ją perskaityti.

Kas buvo tas Raichas?

Tai froidomarksistas. Jis sąmoningai įstojo į komunistų partiją ir džiaugėsi visomis permainomis, kurios vyko bolševikinėje Rusijoje. Jį džiugino ir tai, kad buvo puolama šeima. Jo žodžiais tariant, „Tarybų Sąjungoje seksualinė revoliucija prasidėjo šeimos irimu“. Ir tai vyko visuose socialiniuose sluoksniuose. Iš tikrųjų Lenino dekretu išsyk buvo panaikinta santuoka. Su šūkiomis „Šalin gėdą!“ gatvėmis žygiavo nuogalių kolonos. Plito siūlymai „likviduoti“, „sunaikinti“ šeimą.

Kiti bijojo šių siūlymų ir mėgino kalbėti apie tuometinę padėtį, kurioje atsidūrė Rusija. Karas ir revoliucija davė savo vaisius. Niekas nežinojo, kiek yra likę normalių šeimų. Jie matė suirutę, kalbėjo apie sugriuvusias šeimas, vaikataujančius, beglobius vaikus, išnykusią moralinę atsakomybę. Bet naujoji valdžia pirmiausiai galvojo apie revoliuciją.

Vaikai ir jaunimas buvo apgyvendinami komunose... Raichui jos labai patiko, kadangi demonstravo „jaunimo seksualinės revoliucijos vaidmenį“ ir „kolektyvinių gyvenimo formų progresyvumą“. Jis net analizavo, rūšiavo komunose atsiradusias gyvenimo formas, ypač išaukštindamas Dzeržinskio „kūrinį“ - „Bolševo“ komuną. Tai buvusi pavyzdinė nusikaltėlių auklėjimo forma. Čia atsirado „natūralus“ gyvenimas dėl to, kad buvo suteikta galimybė „mėgautis meile be kokių nors apribojimų“.

Bet prasidėjo Nepas, kiek prislopinęs revoliucinį lyderių entuziazmą. Netrukus ir Raichas sužinojo, kad į komunas „kažkodėl“ ėmė brautis moralinės normos ir komunos ėmė irti. Todėl jis pripažino, kad čia atsiradę preštaravimai tarp siekimo gyventi natūralų „kolektyvinių gyvenimą ir komunarų psichinės struktūros“: susipainioję seksualiniai santykiai, atsiradęs šeimos ilgesys. Patys komunarai tas permainas aiškinę nedraugiškumu, seksualinių santykių neviešumu, polinkiu „slėptis tamsiame kampe“. Raichas pritarė jiems, vadindamas tokius santykius nelaisvais. Ir čia pat kėlė Rusijai uždavinį „pertvarkyti jaunimo psichinę struktūrą“.

Diskusijos vėl užvirė. Jų eiga Raicho negalėjo tenkinti, nes prasidėjo kalbos apie šeimos palaikymą. Jis ėjo su tais, kuriems šeima buvo feodalizmo bastionas, kadangi joje vyrauja autoritetas. O jo neįmanoma sunaikinti, nesugriovus šeimos. Jeigu šeima grindžiama autoritetu (kadaiše manyta, kad pagal šeimą yra sukurta ir valstybė), vadinasi, šeimos autoritariniai papročiai perkeliama ir į valstybę. Tačiau kai klausimas iškilo visu aštrumu ir teko spręsti vaikataujančių vaikų problemą, griebtasi tos pačios tradicinės šeimos, kurią buvo bandyta sunaikinti. Žodžiu, viskas baigėsi tuo, ką visi gerai žinome: vėl buvo pradėtos registruoti šeimos, o ne partneriai. Raichui tai buvo grįžimas atgal į autoritarinį feodalizmą, luominę visuomenę.

Froidomarksizmas, neoanarchizmas, narkotikų vartojimo ideologai ir postmodernistai

Tačiau mums svarbesnis Raicho paskelbtos revoliucijos tęsinys. Nepavykus proletarinės revoliucijos perstatyti ant seksualinės revoliucijos bėgių, jis savo propagandą nukreipė į Austriją. Kilus visuomenės pasipiktinimui, froidomarksistas spruko į hitlerinę Vokietiją, o iš ten teko bėgti į Daniją, paskui į Švediją, po to – į Norvegiją. Galų gale 1949 m. jis atsidūrė JAV. Čia jis rado palankią diskusinę atmosferą. Tik čia jo knyga buvo sutikta palankiai. Lūžis čia jau buvęs įvykęs 1946 m.

Ilgainiui kelių universitetų jaunimas pasigavo seksualinės revoliucijos šūkį ir išėjo į JAV gatves. Vėliau panašūs įvykiai pasikartojė Meksikoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, Olandijoje, Japonijoje ir kt. Net pradėtos kurti naujos komunos, kurių likučiai Kopenhagoje įkūrė ištisą laisvąjį miestą – Kristianiją.

Šie įvykiai, neskaitant froidomarksizmo, neoanarchizmo, neomarksisto Markuzės, narkotinių medžiagų vartojimo ideologų bei kai kurių post postmodernistų padėjo pamatus tam, kas šiandien sudaro jau gana stipriai „subetonuotą“ šeimos niekinimo, neigimo ir naikimo pamatą.

Mūsų Seimas tikriausiai tuo menkai tesidomi. Juolab kad šiuolaikinis žmogus apskritai nesidomi nei savo istorija, nei civilizacijos išlikimo perspektyvomis. Jis gyvena šia diena ir mano turįs galimybę kurti pasaulį nuo pat pradžių. Dėl to nejauku. Nejauku klausytis sakant, jog

Briuselis mus verčia turėti įteisinti tokią ir tokią šeimą. Bet šeima reikalinga mums, o ne jiems. Negi savo šeimos likimu negalime pasirūpinti patys? Negi jau nesame savo valstybės šeimnininkai ir nebeturime teisės pasakyti, kad tai yra mūsų kultūros reikalas. Juk tiesiogiai yra susijęs su tautos išlikimo galimybėmis. Mes dažnai kartojame: taip daro švedai, taip amerikiečiai, o šitaip vokiečiai, taip darykime ir mes. Dažnai atrodo, kad mes nieko nepasimokėme iš beveik 50 metų primestos „komunizmo statybos“?

Negalime mechaniškai remtis pavyzdžiais. Būtina patiems imtis atsakomybės už savo šeimos likimą.

TAI VIEŠŪJŲ RYŠIŲ BAIMĖ, MĖS BIJOMĖ!

MEČISLOVAS ZASČIURINSKAS -
LR Seimo narys (Darbo partijos frakcija)

Kadangi čia susirinko vienodų pažiūrų žmonės, lyg ir nereikia vieniems kitų įtikinėti. Aš ir neįtikinėsiu, bet atkreipsiu dėmesį į kai kuriuos aspektus.

Visų pirma man nepatinka partnerystės ir šeimos sugretinimas, įskaitant ir šios konferencijos pavadinimą. Apie tai sakiau ir savo kolegoms.

Antra, kai kalbame apie panašias iniciatyvas, pasiūlau kolegoms: suveskite paieškos žodį Dalesas (Alenas Dalesas 1947 m. buvo JAV žvalgybos vadovas), ir jums bus pasiūlyta perskaityti instrukciją, kurioje aiškiai išdėstyta, kaip sugriauti valstybę. Žinoma, toji instrukcija buvo nukreipta prieš Tarybų Sąjungą, kurią reikėjo sugriauti kaip blogio imperiją. Viena instrukcijos dalis yra skirta šeimos, papročių, tradicijų griovimui, homoseksualių santykių propagavimui ir pan. Kai susitinku su moksleiviais, visada sakau jiems: perskaitykite ir viską suprasite. O jeigu dar perskaitumėte knygą „Ekonomikos smogiko išpažintis“, į mūsų valstybės valdymą imtumėte žvelgti visiškai kitaip, ne pro virtualius rožinius akinius, ir geriau suvoktumėte, kas pasaulyje darosi.

Lietuvos darbo partija išreiškė savo poziciją šeimos klausimu. Ją žinote. Mes visi pasirašydami pritarėme Konstitucijos 38 straipsnio papildymui dėl šeimos ir santuokos apsaugos stiprinimo. Taigi mūsų pozicija yra aiški.

Pateiksiu kelis pavyzdžius iš Seimo darbotvarkės.

Valstybei neįstengiant išspręsti tam tikrų socialinių problemų, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitete svarstėme klausimą dėl valstybinių pensijų skyrimo motinoms,

pagimdžiusioms ir išauginusioms atitinkamą skaičių vaikų, ir nusprendėme jas skirti. Tikriausiai prisimenate, kad paskui motinoms buvo sumažintas darbo stažas, ir nustatėme, kad valstybinę pensiją galima skirti ir mažiau vaikų pagimdžiusioms, gerus ir dorus išauginusioms motinoms. Dabar jau svarstome, ar valstybinę pensiją galima skirti ne tik vaikų motinoms, bet ir tėvams.

Šiuo pavyzdžiu noriu parodyti, kaip Seime svarstomi įstatymų projektai ir kokių juose pasitaiko „nekalčių“ dalykų.

LR Seime buvo pateiktas labai įdomus įstatymo projektas, nukreiptas prieš pedofilus. Jame iš esmės viskas lyg ir teisinga: pedofilai yra blogis. Kovai su jais prigrąžinta įvairiausių priemonių. Tiesa, jų kastruoti siūloma nebuvo. Tačiau minėtame įstatymo projekte buvo įrašytas maždaug toks „nekalts“ sakiny: „vaikai turi teisę į seksualinę apsisprendimo laisvę“. Dėl šio sakinio aš ir pasisakiau prieš projektą, ir mane už tai išvadino pedofilu.

Vis dėlto tąsyk Seimo nariai susivienijo ir išbraukė svarstymui pateiktą įstatymo projektą iš antradienio darbotvarkės. Tačiau kitą posėdį, ketvirtadienį, ir vėl tas pats klausimas buvo įtrauktas į darbotvarkę. Tuomet balsuodami „prieš“ apskritai atmetėme minėtą įstatymo projektą.

Tačiau formuluotė dėl vaiko seksualinės apsisprendimo laisvės, ta pati formuluotė, atsirado Vaiko teisių pagrindų įstatyme!

Aš įregistravau įstatymo pataisą pakeisdamas formuluotę, kad ji nebūtų pavojinga žmonėms. Antai išleista knygelė, kurioje yra pasaka apie du princus (N. Dangvydės „Gintarinė širdis“ – red.). Jeigu būtų buvusi priimta minima formuluoti ir jeigu kas išdrįstų teigti, jog knygelėje yra propaguojamas blogis, už tai grėstų baudžiamosios sankcijos. Taigi privalome galvoti apie galimas tokių siūlymų pasekmes.

Dar vienas aspektas. LR Vaiko teisių pagrindų įstatyme turi būti numatyti įrankiai ryžtingai kovai dėl vaiko teisių apsaugos. Tokius valstybinio lygmens įrankius turime. Bet jau penktą kartą Jungtinės Tautos primena, kad Lietuvos Vaiko teisių pagrindų įstatymas nėra geras. O juk valstybės pagrindinė funkcija kontroliuoti, kad savivaldybių teikiamos socialinės ir kitos paslaugos būtų kokybiškos.

Dabar, žiūrėk, žiniasklaidoje skelbiama: vaikas nusižudė, nes neturėjo ko valgyti. Arba Klaipėdos rajone vaikų globos įstaigoje aptikta pedofilija... Ir visi puola piktintis. Po kiek laiko vėl viskas stoja į vietas. Tai nėra tikroji vaiko teisių apsauga. Pirmiausiai turime spręsti sisteminius klausimus.

Ir svarbiausia, ką reikia daryti, tai skirti daugiau dėmesio viešiesiems ryšiams. Tarkime, iškeliu klausimą: ar Dievas yra komunistas? O klausimo tikslas juk netiesioginis: nesvarbu, ką jūs apie tai manote, svarbu, ar jūs pripažįstate Dievą. Argi ne to paties siekiama mėginant įtvirtinti partnerystę? Svarbu, kad partnerystę pripažintumėte kaip šeimos analogą.

Prieš dešimtmetį apskritai nebūtų buvę tokių kalbų.

Dabar vis dar lyg ir juokaujame. Taip ir turime elgtis, nes mūsų laikysena yra viešųjų ryšių dalis.

O gal mes, bendraminčiai, esame pernelyg išdidūs ir viešuosiuose ryšiuose nedalyvaujame? O tai jau viešųjų ryšių baimė, mes bijome! Kalbose politikorektiškai atiduodame duoklę savo oponentams, kad neišvadintų homofobais, rusofobais ar pan. Vis bijome. Todėl kviečiu daugiau dėmesio skirti viešiesiems ryšiams. Svarbu ne tik koks esi, ne mažiau svarbu ir kaip atrodai. Sutelkime dėmesį į viešuosius ryšius!

DĖL PARTNERYSTĖS ĮTEISINIMO

Dr. GINTAUTAS VAITOŠKA - psichiatras, Šeimos ir santuokos studijų programos Tarptautiniame Teologijos Institute (Trumau, Austrija) vadovas, Nacionalinės tėvų ir šeimų asociacijos atstovas

Mūsų dienų diskusija dėl partnerystės įteisinimo, regis, atspindi klasikinę įtampą tarp individo laisvės iš vienos pusės ir pareigos puoselėti bendrąjį visuomenės interesą iš kitos. Atsakymas į šią priešpriešą glūdi antropologijos – t.y. supratimo, kas yra žmogus – lygmenyje. Negalėdami čia išsamiau pagrįsti klasikinės tezės, pasak kurios būti moraliu – tai elgtis pagal savo prigimtį, trumpai atskleisime, kaip sprendžiant partnerystės klausimą žmogaus sampratoje atmetama dviejų svarbių mokslo šakų – psichologijos ir medicinos – žinios.

Kad sveikai vaiko raidai reikalingi harmoningi ir stabilūs santykiai tarp jo tėvų – jau trivialiu tapęs psichologijos teiginys. Jis pagrįstas šimtais mokslinių tyrimų ir aprašytas žymiausių vaiko raidos bei šeimos psichologijos specialistų (John Bowlby, Daniel Stern, Murray Bowen, Virginia Satir, Salvador Minuchin ir kt.). Šeimos psichologija yra detalai aprašiusi vaiko psichiką žalojančius procesus, kurie kyla dėl tėvų nesantaikos ir ypač paastrėja tėvams skiriantis.¹ Nors skiriasi ir susituokę tėvai, vis dėlto statistika aiškiai rodo, jog kohabitacija yra daug mažiau stabili gyvenimo forma nei santuoka: pvz., 2006 m. Anglijos statistikos tyrimo duomenimis, nesusituokusių porų vaikams iki penktojo gimtadienio tėvų skyrybas tenka išgyventi šešis kartus dažniau nei susituokusių tėvų vaikams.² Panašūs Norvegijos duomenys. Nepaisant vieno aukščiausių pasaulyje pragyvenimo lygio, Švedijoje, kurioje 55 proc. kūdikių gimsta tėvams negyvenant santuokoje (t.y. arba vienišoms, arba kohabituojančioms mamoms), vaikų psichinė sveikata, kaip skelbiama viename žymiausių pasaulio medicinos

žurnalų *The Lancet*, yra ypač blogos būklės.³ Amerikiečių sociologas David Popenoe daro išvadą, jog santuokos ilgalaikiškumas, skirtingai nuo šiaip gyvenimo kartu, aiškintinas didesniu įsipareigojimo lygiu bei noru konstruktiviai spręsti iškylančius tarpusavio nesutarimus.⁴

Galvodami apie netolimą valstybės ateitį, Lietuvos įstatymų leidėjai turėtų skatinti tokią gyvenimo kartu formą, kuri pasižymi stabilumu ir sudaro geriausias sąlygas jaunosios kartos vystymuisi – t.y. santuoką.

Kalbant apie ketinimus įstatymu įteisinti tos pačios lyties asmenų partnerystę, reikia pastebėti, jog jų santykiai dar mažiau stabilūs. JAV Valstybinės Statistikos agentūros duomenimis, 2002 m. dvidešimt metų neišsiskyrusios išgyveno 57.7 proc. 1970-74 m. susituokusių porų, o homoseksualių partnerių tiek pat metų neišsiskyrę išgyveno tik 5 proc.⁵ Rūsčiausi skaičiai apie homoseksualių partnerių gyvenimo kartu trukmę skelbiami 2003 m. „AIDS“ žurnalo publikacijoje: Amsterdame vidutinė homoseksualių vyrų partnerystės trukmė yra 1,5 metų; jos metu partneriai seksualiai santykiauja su ne savo partneriais vidutiniškai 8 kartus.⁶ Pasak keturis tyrimus reziumuojančio amerikiečių sociologo Walterio R. Shummo 2010 m. publikacijos žurnale *Marriage and Family Review*, 10 metų neišsiskyrusios išgyveno tik 15 – 20 proc. homoseksualių vaikus auginančių moterų, o heteroseksualių tėvų 10 m. išgyveno neišsiskyrę 40 – 45 proc.⁷

Apie psichologinę žalą, kurią patiria homoseksualių partnerių auginami vaikai, reikėtų kalbėti atskirai. O pateiktieji skaičiai yra ne vienintelis, tačiau stiprus argumentas prieš homoseksualių porų įvaikinimo teisę, kadangi tėvų

3 G.R. Weitoft, A. Hjern et al., „Mortality, severe morbidity, and injury in children living with single parents in Sweden: a population based study,” *The Lancet* 361 (2003), 289-295.

4 David Popenoe, „Cohabitation, Marriage and Child Wellbeing. A Cross National Perspective”, *The National Marriage Project, Rutgers University, New Jersey*, <http://marriage.rutgers.edu/Publications/2008cohabreport.html>

5 Rose M. Kreider and Jason M. Fields, „Number, Timing, and Duration of Marriages and Divorces: 1996” *Current Population Reports, P70-80, U.S. Census Bureau, Washington, D.C. (February 2002)*: 5. Duomenis apie homoseksualių vyrų gyvenimo kartu trukmę pateikė 2003-4 metų JAV Gėjų ir lesbiečių vartotojų internetinis tyrimas: „Largest Gay Study Examines 2004 Relationships,” *GayWire Latest Breaking Releases*, www.glccensus.org.

6 M. Xiridou et al.: „The Contribution of Steady and Casual Partnerships to the Incidence of HIV among Homosexual Men in Amsterdam.” *AIDS*, 2003, 17 (7), 1029-1038. Didelės apimties 8 metų trukmės britų tyrimas skelbia, jog tyrimo pabaigoje iš tirtų 8174 santuokų buvo iširusios 18 proc., iš 17219 heteroseksualių partnerystės – 40 proc., iš 125 homoseksualių moterų partnerystės – 69 proc., iš 139 gėjų partnerystės iširo 79 proc.

7 Walter R. Shumm, „Comparative Relationship Stability of Lesbian Mother and Heterosexual Mother Families: A Review of Evidence”. *Marriage and Family Review*, 46:8 (2010), 499-509.

1 Žr. Sadock & Sadock, Kaplan & Sadock's *Synopsis of Psychiatry, Tenth Ed.*, 2007, p. 33-35, Judith S. Wallerstein et al., *The Unexpected Legacy of Divorce, A 25 year Landmark Study*, 2001, etc.

2 *The State of the Nation Report: Fractured Families. UK: The Social Policy Justice Group*, 2006, p. 9-13.

santykių stabilumas yra viena svarbiausių sėkmingos vaikų raidos sąlygų.⁸

Minėjome, jog diskusijose dėl partnerystės ignoruojama medicina. Būtent: 2010 m. JAV Ligų kontrolės centro duomenimis, homoseksualius santykius praktikuojantys vyrai AIDS serga 44 kartus dažniau nei heteroseksualūs vyrai, ir nors homo-bi-seksualių vyrų JAV yra nuo 2 iki 4 proc., jie 2013 m. sudarė 78 proc. naujai užsikrėtusiųjų ŽIV tarp vyrų.⁹ Vokietijos Roberto Kocho epidemiologijos instituto duomenimis, 2013 m. 81 proc. AIDS sergančių vyrų - homoseksualūs (53000 iš 65000), homoseksualūs vyrai sudaro ir 88 proc. naujai užsikrėtusiųjų ŽIV tarp vyrų (2.400 iš 2.700).¹⁰

Minėti tyrimų duomenys, nors viešai skelbiami, nėra propaguojami tarp homoseksualių žmonių. Prezervatyvų naudojimas taip pat nėra išeitis, nes tiek JAV, tiek Vokietijoje, išsivysčiusiose šalyse, kuriose prezervatyvų vartojimas skatinamas kvalifikuotai ir intensyviai, AIDS plitimo sustabdyti nepadeda. Neatsakinga būtų tikėtis, kad Lietuvos specialistai šioje srityje gali pasiekti daugiau nei vakariečiai. Pagrindinė užsikrėtimo ŽIV priežastis - natūralios organų funkcijos nepaisymas homoseksualiuose santykiuose. Tai pripažįsta ir JAV Ligų kontrolės centras (skelbia tinklalapyje).¹¹ Homoseksualių asmenų partnerystės įteisinimas keltų homoseksualaus gyvenimo būdo prestižą bei sudarytų pavojų daugelio į jį įsitraukiančių žmonių – dažniausiai jaunimo – sveikatai.

Tačiau psichologijos mokslas teikia vilčių. Psichologinės potraukio tos pačios lyties asmeniui priežastys pradėtos tirti dar Sigmundo Freudo ankstyvuojau laikotarpiu (savo tyrimų išvadas S. Freudas pateikė “Trijose esė apie seksualumo teoriją” 1905 metais) ir nuo to laiko yra išsamiai išnagrinėtos.¹² Tiek psichologijos klasikų (Freudo, Adlerio¹³, Jungo¹⁴), tiek vėlesnių ir šiuolaikinių tyrėjų nuomones reziumuoja amerikiečių psichoterapeutas

8 Reprerentatyviausias, didelės apimties vaiko raidos tyrimas yra atliktas JAV Texaso universiteto sociologo Marko Rengerus'o (Social Science Research 41 (2012) 752-770). Be kita ko, į klausimą, ar buvote seksualiai išnaudotas, teigiamai atsakė tik 2 proc. neišsiskyrusių biologinių tėvų vaikų, tris kartus daugiau gėjų ir 23 proc. lesbiečių išaugintų vaikų.

9 <http://www.cdc.gov/hiv/risk/gender/msm/facts/>

10 http://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/H/HIVAIDS/Epidemiologie/Daten_und_Berichte/EckdatenDeutschland.pdf?__blob=publicationFile

11 Ten pat: pabrėžiama, jog pagrindinis ŽIV plitimo šaltinis yra analiniai lytiniai santykiai.

12 Sigmund Freud, *Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie*, Fischer Verlag, 2007.

13 Alfredas Adleris, *Gyvenimo mokslas. Homoseksualumo problema*. Vilnius, 2011.

14 Pagal J. Jacobi, “A Case of Homosexuality”. *Journal of Analytical Psychology*, (1969), 14: 48-64.

Floyd Godfrey, dirbęs su daugiau nei 1000 homoseksualių asmenų. Jo teigimu, homoseksualus potraukis yra susijęs su nepatenkintų emocijų poreikių arba emocijų žaizdų seksualizavimu.¹⁵ Žinoma daug atvejų, kai asmenys, išgiję nuo ankstyvoje vaikystėje patirtų emocijų traumų, patyrė lytinio potraukio pasikeitimą ir savo meilės ilgesį patenkino sukurdami šeimas.¹⁶ Lietuvos įstatymai turėtų vadovautis ne populiaria ir gausiai finansuojama ideologija, o mokslo duomenimis.

15 Floyd Godfrey, *A Young Man's Journey. Healing for young men with unwanted homosexual feelings*. Amazon Distribution GmbH, Leipzig, 2012.

16 žr. www.voices-of-change.com/

REMTI TUOS, KURIE NEBĖJO ATSAKOMYBĖS

RIMA BAŠKIENĖ - LR Seimo narė
(Mišri Seimo narių grupė)

Puikūs pranešimai ir išmintingi pranešėjai. Reikšminga ir labai reikalinga tokia konferencija. Belieka tik akcentuoti: jei norime išlikti kaip tauta, turime kalbėti apie šeimos instituto stiprinimą.

Noriu priminti 2005 metus, tada kūrėme valstybinę šeimos politikos koncepciją. Aš vadovavau tai darbo grupei. Išdrįsome pasakyti, kas yra šeima, kad tai – sutuoktiniai ir jų vaikai (įvaikiai), jeigu jų yra, kad šeima taip pat gali būti nepilna ar išplėstinė, o santuoka sudaroma įstatymų nustatyta tvarka įforminant savanorišką vyro ir moters susitarimą sukurti šeimos teisinius santykius. Socialdemokratai, dėl tokio sąvokų apibrėžimo šį teisės aktą apskundė Konstituciniam Teismui. Jo išvadą jūs žinote ir apie tai kalbėjote konferencijoje.

Valstybinėje šeimos politikos koncepcijoje siekėme at-

skleisti šeimos išskirtinę vertę asmens ir visuomenės gyvenime, numatyti ir vykdyti šeimos institutą palaikančią ir stiprinančią politiką, kuri užtikrintų sąlygas teikiant valstybės ir visuomeninių institucijų pagalbą šeimai visose srityse, siekiant, kad būtų sudarytos sąlygos jai būti autonomišku, atsakingu, tvirtu, stabilu, aktyviu ir savarankišku institutu, gebančiu visavertiškai atlikti savo funkcijas. Siūlėme kurti šeimai palankią aplinką, formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į šeimą, pirmiausiai per valstybės švietimo sistemą ir kitas valstybės institucijas, visuomenines organizacijas, bendruomenes. Siūlėme remti švietimo ir socialinės pagalbos programas, padedančias atkurti pozityvią šeimos patirtį, tuo ugdant jos neturinčių asmenų (našlaičių, nepilnoje šeimoje augusių vaikų, išsiskyrusių, vienišų) drąsą ir gebėjimą kurti šeimą įsipareigojant santuokai. Manau, kad valstybė turi remti tuos, kurie nebijo prisiimti atsakomybės. Tarp šeimos ir partnerystės negali būti lygybės ženklo.

Šioje konferencijoje pranešėjai pateikė gyventojų apklausos duomenis, analitinius tyrimus. Jus reikia viešinti, reikia apie tai kalbėti, informuoti visuomenę. Pasirengimo šeimai, atsakingos motinystės ir tėvystės ugdymas turi būti diegiamas nuo mažens, didesnis dėmesys šiai temai turi būti skiriamas mokyklose. Manau, kad naujoji Švietimo ir mokslo ministrės Audronės Pitrėnienės poziciją šiuo klausimu kitokia, negu buvusių ministrų ir ji tam skirs daugiau dėmesio.

LR Seime yra įkurta parlamentinė grupė „Už šeimą“, kuri visada akcentuoja, kad šeima yra vertybė, kad priimdami teisės aktus turime galvoti, kaip jų įgyvendinimas palies šeimą.

Lietuvoje yra gražių pavyzdžių, kaip savivaldybės išrenka darnias, gražiai vaikus augančias šeimą ir paskelbia jas šeimų ambasadorėmis, kad savo gerą patirtį skleistų kitiems. Visa tai reikia viešinti.

Parengta konferencijos rezoliucija. Ar ji bus išgirsta? Manau, reikalingas aktyvesnis, bendraminčius telkiantis veikimas už šeimos instituto stiprinimą.

DĖL TOS PAČIOS LYTIES ASMENŲ PARTNERYSTĖS PRILYGINIMO ŠEIMAI

VIDMANTĖ JASUKAITYTĖ - rašytoja, publicistė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė

Šeimos šioje konferencijoje aptarta įvairiais atžvilgiais ir kiekvienas jų yra tikrai svarbus bei reikšmingas. Į tai turėtų būti atsižvelgta, derinant Partnerystės įstatymo apibrėžiamą lauką bei numatant to pasekmes valstybės bei

žmonių gyvenime apskritai.

Partnerystės įstatymas gali būti priimtas, jei atitinkamos visuomenės grupės to reikalauja, tačiau partnerystė neturėtų būti prilyginta šeimai. Pirmiausia dėl to, kad partnerystė gali būti, ir dažnai būna, kintamas dalykas, negimdantis absoliučiai universalių egzistencinių bei žmonijos evoliuciją sąlygojančių procesų. Šeima, tuo tarpu, sudaryta remiantis universaliais pasaulio vystymosi dėsniais, kurie atkartojami visuose gamtos lygmenyse bei patvirtinama mokslinės minties atskleidžiamuose atradimuose ir yra vienintelė, pagrindinė natūralios evoliucijos procesą palaikanti galimybė. Ši galimybė kyla iš pačios pasaulio sąrangos, patikrinta tūkstantmečiais, užtikrinanti ne tik reikalingą materialų rūpestį bei išgyvenimo galimybę, tačiau ir saugią psichologinę atmosferą augančiai jaunajai kartai.

Užuot „buldozeriu“ stumiamoms genderizmo bei partnerystės prilyginimo šeimai naujovėms, mažai valstybei, praradusiai tiek daug savo piliečių, vertėtų susirūpinti šeimos fenomenu, sudarant kuo geresnes įvairiapuses sąlygas jos patvarumui, taip pat ir pasirūpinant šeimos psichologija, darnos šeimoje bei visuomenėje filosofija, bei informacija šiomis temomis.

Minimos „naujovės“ mūsų mažoje šalyje tapo pavojingos keliais aspektais. Pirmiausia tuo, kad tai tapo ideologija, kuri agresyviai peršama įvairiomis priemonėmis, šliaužiančiais būdais jau prasiskverbė ir okupavo beveik visą informacinę erdvę. Nepritariantys šiai ideologijai jau patiria rimtų žmogaus teisių pažeidimų, nebegalėdami išreikšti savo nuomonės, kas yra užtikrinama Lietuvos Valstybės Konstitucijos. Savo nuomonę šiuo klausimu pareiškę asmenys susiduria su diskriminacija, viešu pasmerkimu. Taip visuomenė dirbtinai skaldoma ir supriešinama, pasitelkiant tam tikras amžiaus grupes, kurios tikrai neturi pakankamos gyvenimiškos patirties, kad sugebėtų teisingai įvertinti šios ideologijos žalą valstybei bei visuomenei. Dalis šių grupių jau yra „paruoštos“ per porą dešimtmečių šliaužiančio, tomis pačiomis žmogaus teisėmis maskuojamo plano.

Tam sumaniai vadovauja tos pačios lyties santuokų bei tokiose „santuokose“ vaikų įvaikinimo siekiančios grupės ir net Seimo nariai.

Homoseksualumas priklauso nuo genetinių ypatumų žmogaus organizme, kurie pasitaiko itin retai ir pasireiškia tam tikra sumaištimi chromosomų pasiskirstyme.

Suprantu, ir visi turime suprasti šiuos asmenis, valstybė turėtų nesudaryti jokių sąlygų kokiam nors jų diskriminavimui, jie privalo turėti visas įmanomas teises į normalų visuomenės nario gyvenimą, į savo kūrybinių galių išraišką, į asmenybės vystymąsi bei atsiskleidimą. Tačiau negalima spekuliuoti šiuo išskirtinumu, dirbtinai kuriant šios grupės „populiaciją“ per vien instinktų teikiamų malonumų pažadinimą ir įtvirtinimą, nes dažnai tai neturi nieko bendra su tikroju gamtos suteiktu homoseksualumu. Dažnai tai tampa panašu į moralės normų ir lyties priedermių paniekinimą.

Žmonijos vystymąsis pagrįstas dviejų priešingų polių – vyro ir moters – vienybės principu. Tik šis principas

užtikrina pasaulio tęstinumą, - visagimdančią ir pasaulį kuriančią vienybę. Šis principas atsikartoja gamtoje, laiko cikliškume, chemijoje, matematikoje, spalvų spektre etc. Plusas- minusas, žiema - vasara, naktis – diena, rūgštis – šarmas, vyras – moteris ... Šių polių vienybė yra pasaulio vystymosi pagrindas ir jo grovimui turėtume kategoriškai pastoti kelią.

Žvelgiant į šio laiko deformacijas, kurias gimdo besaikio vartojimo skatinimas ir žmogų darantys technologijų vergu procesai, galima prieiti išvados, kad šioje ideologijoje slypi „atrstos“ naujos, dar neišnaudotos vartojimo erdvės. Atsakingai teigiu, kad tokias erdves galėjo numatyti tik bedvasis, satanizuotas protas. Naudojantis šių dienų pasaulio ir sąmonės valdymo iškraipytais galimybėmis bei santykiais, galima kuriama nauja rinka, kurios užpildymas ir poreikių patenkinimas kažkam žada milijardus. Keistai sutampa daugelyje šalių atitinkamų įstatymų leidyba pasireiškiantis „susirūpinimas“ vaikų diskomfortu tikrų tėvų šeimose ir tos pačios lyties santuokų populiarėjimas. Keista, kad civilizuoto pasaulio šalys kažkodėl nemeta savo pagrindinių jėgų pagalbai vaikams labiau atsilikusiose šalyse, kur iš tikro tebeklesti vaikų vergovė, prekyba jais, išnaudojimas, mažamečių prostitutija, tačiau atsirado daugybė atvejų, kada vaikai atimami iš tėvų dėl tradicinių santykių, įpročių, tradicinės šeimos psichologijos ypatumų. Darosi panašu į tai, kad prisidengiant ir dirbtinai eskaluojant homofobiškumą, kuriama nauja vartojimo rinka – vienalytės santuokos, iš karto ruošiant pasiūlą – kitų tėvų pagimdytus ir iš jų atimtus vaikus. Žinoma, tai vyktų už didelius pinigus ir lobtų tą nusikaltimą administruojančios sistemos.

Ryškėjanti gana smarkiai pastebima agresyvosios ideologijos tendencija pavojingai sutampa su vaikų teisių apsaugos imitacija. Tuo tarpu, bent jau mūsų šalyje, tikrai turėtų atsirasti Vaikų teisių institucijų priežiūra, kur būtų tiriami atskiri atvejai, kaip nusižengimai žmogaus prigimčiai, dalyvaujant toms institucijoms (turiu galvoje

siaubingas „auklėjimo“ anomalijas įvairiuose vaikų globos namuose, kur daugiausia atkeliauja iš tėvų paimti vaikai).

Pastebima galimai ir kitokia imitacija – tos pačios lyties asmenų reikalavimas leisti įsivaikinti kūdikius remiantis jų pačių žmogaus teisėmis.

Tačiau reiktų pasitelkti elementarią logiką. Juk jei žmogus gimsta aklas – niekas negalės jam atiduoti savo regėjimo. Lygiai taip ir tos pačios lyties šeimos, - šeima kūdikį turi pasigimdyti. Jei Dievas taip nepatvarkė – ka gi... Teks globoti vienas kitą.

Mūsų šalyje jau seniai nebestulbina žiniasklaida, kuri tiesiog tarnauja viskam, kas nauja ir nepatikrinta. Keistai atrodo tas jaunas žiniasklaidos darbuotojų mentalitetas – būti pasiruošusiems užsikrėsti bet kuo, nesuvokiant pasekmių. Arba egzistuoja kita realybė – šiame fronte jau dirba pora dešimtmečių gerai „apdorota“ (arba apmokėta) žurnalistinė „produkcija“. Keistai atrodo, kada per dažną TV kanalą kaip didžiausia mūsų gyvenimo aktualija pateikiama vienalyčių šeimų tema bei banalių patiekaliukų gaminimas. Atrodo, kad žiūrovų mintys tik ir kreipiamos žemiau juostos.

Šalyje, kur prieš šimtą metų savo šviesią mintį skleidė prof St. Šalkauskis, Vydūnas, kur fiziškai ir dvasiškai darnų Lietuvos pilietį ugdė Karolis Dineika, šiandieniniai Seimo nariai, partijų vadukai jų minties ir dvasingumo statinius griaua iš pagrindų.

Kalbant apie asmenybės išlaisvinimą, noriu pabrėžti, kad to negali įvykti atpalaiduojant seksualinę energiją. Toku būdu glima tik padaryti žmogų pojūčių vergu. Reikėtų ne atpalaiduoti instinktus, o juos valdyti ir sublimuoti, ugdyti žmogaus įvairiapusį kūrybingumą, nes vienintelis žmogus dvasios apšviestu protu gali išvesti pasaulį iš moralinės krizės. Vertybių subordinacija turėtų virš juosmens pakilti, o ne leistis dar žemiau.

Kalbant apie žmogaus teises, ši agresyvi ideologija pažeidžia milijonų žmonių teises, hiperaktyviai tvindydama masinės informacijos priemonėmis visuomenės sąmonę tuo, kas nesiderina su aukštosiomis universaliomis žmonių vertybėmis ir taip stabdydama visuomenės intelektualinio bei dvasinio vystymosi augimą.

Šiandien matau vienintelį kelią, leidžiantį sustabdyti šios ir panašių ideologijų dirbtinį platinimą Lietuvoje: per ateinančius rinkimus neberinkti nė vieno nario tos partijos, kuri dalyvauja šią ideologiją paverčiant Įstatymo pataisomis.

ŠEIMA PASIKEITUSIAME PASAULYJE

Dr. RITA ALEKNAITĖ - BIELIAUSKIENĖ
- kultūrologė, M. Romerio universiteto profesorė

Pasikeitė pasaulis. Norime ar ne, bet atsivėrusi globali erdvė negali nedaryti įtakos Lietuvoje vykstantiems procesams. Tačiau dažnai jie Lietuvoje vyksta „vajaus“ principu. Pvz., jau daug dešimtmečių gąsdinama, kad bus naikinama ikimokyklinio ugdymo specialistus ruošianti LEU katedra. Tačiau nepriklausomi MOSTA auditoriai ją pripažino kaip vieną reikšmingiausių, išskirtiniausių. Gal nebekils ranka naikinti? Dabar naikinsime vaikų namus. Tačiau situacija turėtų būti pirmiausiai išanalizuojama, išsiaiškinamos priežastys, kodėl juose tiek vaikų. Jie pergrūsti. Tai gal valstybėje tikrai kažkas labai blogai? Kokios priežastys stumia ten vaikus? Ar tikrai yra galimybės juos apgyvendinti šeimose? Ar tai stichinės nelaimės, ar įsisenėjusių žemų vertybių problema? Kokiomis vertybėmis vadovaudamasi gyvena Lietuva? Ir pagrindinis klausimas: kodėl Lietuvoje matomi tik dokumentai, skaičiai, bet nematomas žmogus ir jo giluminės problemos? Deklaracijų daug, o reali žmogaus situacija rūkuose.

Šeima – „esminis visuomenės gėris, kylantis iš žmogiškosios prigimties ir grindžiamas savanorišku vyro ir

moters santuokiniu pasižadėjimu“, – teigiama 2008 m. LR Seimo patvirtintame dokumente. Tačiau už apibrėžties liko daug dalykų, kuriuos matome realiame gyvenime.

Didžiausias trūkumas kuriant kažką nauja – vienpusiškumas, siauras požiūris į problemą, realaus gyvenimo vertinimo ir kitų valstybių patirties analizės stoka. Problema turi būti suvokiama holistiškai. Rengiant įstatymą negalima remtis atskirų piliečių ar partijų postringavimais. Pirmiausiai reikia atsakyti į klausimus: kuo pasireiškia šeimos vertybė, kokie šeimos institucijos tikslai šiuolaikinėje visuomenėje, kokios sąlygos reikalingos jiems pasiekti. Darnaus visuomenės vystymo kontekste pirmiausiai turime kalbėti apie bendrystę sveikų žmonių, galinčių gimdyti sveikus vaikus, juos išauginti, suteikti jiems vertybinį pagrindą, taip praturtinant tautą ir valstybę.

Tyrimų duomenys Lietuvoje įrodo, kad homoseksualių santykiai ypač kenksmingi sveikatos požiūriu. Juolab vaikų jie negali turėti, o augintinių neturėtų turėti vien dėl to, kad motinos ir tėvo meilė, intuicija ir kt. augančiam vaikui yra nepakeičiamos. Tai labai rimtas argumentas prieš tokią „šeimą“. Jungtinių Tautų vaiko tiesių konvencijos preambulėje rašoma: „šeimai, kaip pagrindinei visuomenės ląstelei ir natūraliai visų jos narių, ypač vaikų, augimo ir gerovės aplinkai, turi būti suteikta reikiama apsauga ir pagalba, kad ji galėtų prisiimti visas pareigas visuomenei“ (Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, 1989 m. ratifikuota Lietuvoje).

O kaip gyventi to pačios lyties žmonėms – tebūnie jų asmeninis reikalas. Europos Sąjungos dokumente „Lygios vyrų ir moterų galimybės Europos Sąjungoje: metinis pranešimas“ (European Commission. Annual Report on Equal Opportunities for Women and Men in the European Union 2000, COM (2001) 512 final) akcentuojamas požiūris į lyčių lygybę, dėmesys šeimai ir galimybių būti visaverčiu visuomenėje užtikrinimas. Tai įmanoma įgyvendinti, bet neįmanoma pakeisti gamtos dėsnių. Deja, Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad tos pačios lyties poros turi teisę įsivaikinti, ir kai kuriose Europos šalyse šia teise naudojamosi.

Šeimos politikos tikslai turėtų įprasminėti ne tik moralines nuostatas, bet ir socialines vertybes. Ar tik santuoka, ar tik sakramentas gali padėti išlaikyti prasmingą žmonių sąjungą? Atlikau studentų anoniminę apklausą. Beveik 100 proc. už tradicinę (branduolinę) šeimą, sutvirtintą santuoka. Kodėl? „Taip įtvirtinami visokeriopi įsipareigojimai vienas kitam, artimų giminaičių ir valstybės pagalba“, – teigia jie.

Turėtų būti atlikta kruopšti analizė: kokia pagalba reikalinga šeimai, užtikrinančiai valstybės, visuomenės gyvybingumą, ir kaip ji turėtų būti realizuojama suteikiant šeimos institutui galimybę stiprėti, o partneriams gyventi visavertį gyvenimą visuomenėje. Kol kas esama tik fragmentiškų tyrimų. Daug parodo statistiniai duomenys: mažėjant oficialių tradicinių šeimų, daugėja ne santuokoje gimusių vaikų. Kokie faktoriai čia veikia?

XX a. pabaigoje ėmė aiškėti, kad modernios šeimos esmė – draugystė (teigia ir tyrėjai E. W. Burgess, V. L. Bengtson ir kt., yra įvairių samprotavimų žurnale „*Journal*

of Marriage and the Family“). Tačiau drastiškai sumažėjo pirmą kartą sudarančiųjų santuokų: nuo 300000 (1961 m.) iki 180000 (2000 m.). Pakartotinių santuokų skaičius išaugo: vyrų - nuo 19000 (1961 m.) iki 75000 (2000 m.), moterų atitinkamai nuo 18000 iki 36000. Sugyventinių padvigubėjo (Rebecca O’Neill. *CIVITAS*, The Institute for the Study of Civil Society, 2002). Kohabitacijos (terminas skirtas įvardyti sugyventinį, sugulovą, gyvenimo draugą) procesas dažnai užtrunka tik kelerius metus. Jei jis neviršta santuoka – išyra, dažnai lieka mama su vaiku. Tas pats šaltinis teigia, kad tik 18 proc. kohabitantų išgyvena kartu dešimt ir daugiau metų. Palyginkime skaičius: dešimt ir daugiau metų kartu išgyvena 75 proc. susituokusiųjų.

Pasaulyje ir Lietuvoje daugėja vadinamųjų *binuklearinių* šeimų (tėtis ar mama, arba abu priklauso dviem branduolinėms šeimoms. Tai ypač ryškiai matyti net Italijoje, Šventojo Sosto kaimynystėje).

Vien tik paliepus našlaičių, pamestinukų skaičius nesumažės. Paliekamos moterys su vaikais. Kas gali užtikrinti jų materialinę gerovę? Be santuokos nėra ir įsipareigojimų. Europos šalyse kaip prevencinė priemonė taikoma sutartis. Pradėdama gyventi kartu pora sudaro sutartį, pagal kurią abu apsvarsto turinius ir kitus įsipareigojimus, galimas turto dalybas, galimo moralinio neatsakingumo pasekmes. Mažiau neapibrėžtumo - daugiau įsipareigojimų. Taip užkertamas kelias vienadienių drugelių šėlsmui. Daug vaikų ne santuokoje gimsta neįregistravusiems partnerystės. 2001 m. duomenimis tik 25,3% visų gimdymų buvo registruoti kartu gyvenančių (tuo pačiu adresu) tėčio ir mamos. 7,3% visų gimdymų buvo įregistruoti skirtingais adresais gyvenančių tėvų. Apie 63 proc. gimsta ne-santuokinių vaikų, - daugelis mamų niekaip neapdraudžia nei savęs, nei vaiko.

Socialinė partnerystė šiandien egzistuoja kaip darbavietų ir darbuotojų santykių sistema. Vertėtų pasidomėti, kaip šiuo modeliu naudojamosi ES šalyse įteisinant partnerių santykius. Ji galėtų būti grindžiama laisvu abipusių derybų pagrindu sudarytu susitarimu, savanoriškumu, prisiimant susaistančius įsipareigojimus, moralinių, finansinių, socialinių įsipareigojimų vykdymo ir atsakomybės principais. Abu partneriai tuomet geriau apmąstytų gyvenimo perspektyvą, norėdami gyventi kartu, abu turėtų stengtis nepažeisti juridiskai įformintų susitarimų.

Kur dingio meilė, kuri reiškiasi ne tik kaip seksas, bet ir abipuse pagarba, pagalba, supratimu, gyvenimo būdo suderinamumu, pasiaukojimu vienas kitam? Būtent šie santykių principai šeimas išlaikė didžiausių socialinių krizių metu. Daugelis gyvenome finansiškai nesaugūs, bet siekdami bendrų tikslų, o ne norėdami pasipelnėti vienas iš kito. Neieškojome partnerio kaip finansuotojo, rėmėjo, mecenato, bet kūrėme bendrą gyvenimą branduolinėje šeimoje: vardan vienas kito, vardan vaikų.

Vilniaus universiteto studentų ateitininkų korporacija IUSTITIA

Kreipimasis dėl Įstatymo projekto Nr. XIIP-2849, kuriuo siekiama Civilinį kodeksą papildyti partnerystės institutu

Seime yra užregistruotas Įstatymo projektas Nr. XIIIP-2849 (toliau – Projektas), kuriuo siekiama į Lietuvos respublikos Civilinį kodeksą įvesti teisinę novelą – partnerystės institutą. Nors projekte tai *expressis verbis* neįvardyta, tačiau iš teksto galima daryti išvadą, jog partnerystės institutą, kaip tam tikrą santuokos alternatyvą, siekiama taikyti ir tos pačios lyties asmenims. Manome, jog tokia partnerystės instituto samprata galimai prieštarauja konstitucinei šeimos sampratai bent dviem aspektais: 1) į „šeimos“ sampratą galimai pretenduotų ir tos pačios lyties

partneriai ir 2) tos pačios lyties partneriai galėtų ateityje įgyti įsivaikinimo teisę.

Atkreipiame dėmesį, kad Projektu partnerystės institutą norima įteisinti LR Civilinio kodekso III-ioje knygoje „Šeimos teisė“, todėl ateityje neabejotinai galėtų kilti tos pačios lyties asmenų įsivaikinimo teisės klausimas. Tokiu atveju būtų apribota vaiko teisė turėti abu tėvus, t.y. tėvą ir motiną, kylanti iš sisteminio LR Konstitucijos, Vaiko teisių apsaugos konvencijos ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo aiškinimo. Europos Žmogaus teisių teismas savo praktikoje laikosi pozicijos, jog santuokoje ir partnerystėje gyvenančių (taip pat ir tos pačios lyties) asmenų teisės įsivaikinti skirtingas traktavimas gali pažeisti asmenų lygybės ir nediskriminavimo principą.

Dėl šios priežasties korporacija IUSTITIA nepitaria Projekto priėmimui ir Partnerystės instituto, kaip santuokos alternatyvos, įteisinimui Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Prezidentei JE Daliai Grybauskaitei
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai
Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

**NACIONALINIO FORUMO
SAVARANKIŠKA LIETUVOS ŠEIMOS POLITIKA IR PARTNERYSTĖ**

REZOLIUCIJA - PETICIJA

2015 m. birželio 1 d.

Lietuvos Respublikos Seimo I rūmai, Konstitucijos salė

Nacionalinio forumo iniciatoriai ir dalyviai, vertindami LR Seimui teikiamą svarstyti tos pačios lyties asmenų registruotos partnerystės įteisinimo įstatymo projektą Nr. XIIP-2849 (toliau - Projektas), pareiškia, kad Lietuvoje įstatymiškai pripažinus tos pačios lyties asmenų registruotą partnerystę vyktų revoliucinis Konstitucijoje įtvirtintos šeimos sampratos ir visos konstitucinių vertybių hierarchijos pakeitimas. Forumo dalyviai pareiškia, kad tokį konstitucinį šeimos sampratos virsmą privalėtų patvirtinti Konstitucijos įgaliojtas subjektas – tauta – referendumu arba Seimas pagal Konstitucijos keitimo procedūrą.

Forumo dalyviai pareiškia, kad į 2015 m. birželio 1 d. Forumą, kuriame dalyvavo žinomi šalies teisininkai, filosofai, psichologai, kultūrologai, rašytojai, kultūros ir meno darbuotojai, Lietuvos šeimų, vaikų, jaunimo bei kitų nevyriausybinų organizacijų ir pilietinių judėjimų atstovai, buvo kviečiami dalyvauti visi Seimo nariai. Jame turėjo galimybę išsakyti savo nuomonę visų Lietuvos politinių partijų, valstybės institucijų ir nevyriausybinų organizacijų atstovai, įskaitant įstatymo Projekto iniciatorius, taip pat įvairiems socialiniams sluoksniams atstovaujantys asmenys, nepriklausomai nuo jų politinių pažiūrų ar religinių įsitikinimų. Dėl šios priežasties Forumo **išvados atspindi kuo plačiausia Lietuvos pilietinės visuomenės nuomonę.**

Įvertinęs siūlomo Projekto socialines, politines ir teises pasekmes, Forumas konstatuoja:

- Registruotoje partnerystėje partnerių teisės **prilygsta** vyro ir moters, kaip sutuoktinių, teisėms, išskyrus teisę įsivaikinti.
- Lietuvos Respublikos Konstitucija nenumato teisinio pagrindo registruotai partnerystei.
- LR Konstitucijos 38 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad <Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas. Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. *Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu [...]*>
- LR Konstitucinis Teismas 2011 m. rugsėjo 28 d. Nutarime aiškindamas, kad šeima negali būti kildinama tik iš santuokos, implicitiškai naudojosi prielaida, kad santuoka, kuriai esminga valstybės registracija, sudaroma **tik vyro ir moters savanorišku apsisprendimu** (Nutarimo II dalis, 15.1, 15.2).

Forumas pabrėžia, kad:

- Vertindamas Projektą (XIIP-2849) LR Seimo kanceliarijos Teisės **departamentas suabejojo** dėl dviejų tos pačios lyties asmenų partnerystės įteisinimo atitikties Konstitucijos 38 straipsnio nuostatoms.
- Apsvarstęs LR Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvadas, Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas parengė savo išvadas, kuriose pažymėjo, jog „Projekto XIIP-2849 nuostatos neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsniui“. Tačiau svarstant trys komiteto nariai nubalsavo prieš, o keturi susilaikė. Tad Komiteto išvados Seimo narių negali būti vertinamos vienareikšmiškai. Dėl to vadovaujantis Seimo Statuto 138 str. LR Seimo Pirmininkui ar Seimo valdybai kyla pareiga gauti LR Vyriausybės bei Teisingumo ministerijos išvadas dėl minėto Projekto konstitucingumo ir jo tikslingumo.

Remdamasis išdėstytais teisiniais argumentais, Forumas pareiškia:

- Registruotos partnerystės institutas Lietuvoje galėtų būti įtvirtinamas **tik esmingai keičiant Konstituciją** ir konstitucinę šeimos doktriną ir jei tai būtų prasminga socialinei pažangai.
- Konstitucinių vertybių keitimas **negali būti atliekamas įstatymu**, tam būtinos atitinkamos LR Konstitucijos pataisos. Kita vertus, jokiais politiniais sprendimais (įstatymais ar referendumais) **neįmanoma pakeisti natūralios gamtos ir socialinės tvarkos**. Vyro ir moters biologinės skirties ignoravimas socialiniuose projektuose laikytinas neįgyvendinama utopija, nes nėra alternatyvos natūraliai gamtinei ir socialinei jungčiai, kurią įkūnija prigimtinė vyro ir moters laisvanoriško susitarimo pagrindu sudaryta šeima.
- **Forumas įspėja** Projekto iniciatorius ir jo rėmėjus Seime bei visuomenėje, kad Projektu **siekiama tradicinės humanistinės pasaulėžiūros griūtis Lietuvoje**, mėginama diegti naują pasaulėžiūrą, atitrūkusią nuo žmonijos istorijoje puoselėtos universalių humanistinių vertybių hierarchijos.

Forumas atkreipia LR Seimo narių dėmesį, kad:

- Pastarojo meto liberalistinės pakraipos politikų iniciatyvos teisėkūroje kelia grėsmę ne tik Lietuvos Respublikos konstitucingumui, bet ir esminėms dorovinėms bei moralinėms visuomenės nuostatoms. Pvz., Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtame Vaiko teisių pagrindų įstatymo projekte (Bendrosios nuostatos) vaikas jau nepriklauso šeimai, jis įvardijamas kaip savarankiškas teisės subjektas. Minėtame įstatyme (26 str.) netgi siūloma saugoti vaiką nuo nusikalstamų veikų (jo) **seksualinio apsisprendimo laisvei** ir neliečiamumui.
- Seimui siūlomoje ratifikuoti Stambulo konvencijoje (4 str.) Lietuvos valstybė turėtų priimti teisės aktus, draudžiančius asmens **diskriminaciją dėl jo socialinės lyties** ar lyties tapatybės, ji būtų įpareigota per bendrojo lavinimo ir švietimo programas **diegti socialinės lyties įtvirtinimo nuostatas** visuomenėje.
- Šių LR Konstitucijai prieštaraujančių iniciatyvų ištakų dera ieškoti pirmiausiai Socialinės apsaugos ir darbo bei Švietimo ir mokslo ministerijose.

Forumas taip pat atkreipia dėmesį, kad:

– Šiuo metu Lietuvoje ir daugelyje Europos valstybių egzistuojanti konstitucinė tvarka yra paremta tradicinių bendražmogiškų vertybių hierarchija. Žmogus ir jo išlikimas yra laikomas aukščiausiu kūrinių tikslu. Remiantis žmogaus protinga prigimtimi, pripažįstama jo teisė į laisvą pasirinkimą ir įstatymais draudžiama humanizmo principams prieštaraujanti savivalė. Remiantis biologine vyro ir moters skirtimi, formuojamas šeimos prokreacinis modelis ir įstatymais nustatomi bei ginami šeimos narių socialiniai vaidmenys.

– Kitaip nei tradicinių humanistinių vertybių hierarchijoje, kur žmonijos prokreacija ir visuotinė gerovė yra laikomos aukščiausia socialinės būties paskirtimi, šiuolaikinėje Europoje aktyviai formuojama pasaulėžiūra, kuri kaip svarbiausią vertybę diegia atskiro individo atsitiktinai pasirinktą gyvenimo būdą. Žmogaus gyvenimas valstybių žmogaus teisių politikoje nebevertinamas gamtinės prigimties ir istorinės paskirties kriterijais.

– Neatsakingos politinės jėgos Europoje siekia pakeisti tradicinį humanistinį Europos paveldą bei dogmatiškai siūlo aukščiau už mąstančio žmogaus prigimtį iškelti jo juslinę, erotinę prigimtį ir nesiskaityti su imperatyviais socialinio sugyvenimo moraliniais draudimais. Pasaulio žiniasklaidos priemonės pažymi, kad tos pačios lyties asmenų santuokos įteisinimas referendumu Airijoje griaua humaniškus socialinius ryšius.

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Nacionalinio forumo iniciatoriai ir dalyviai kviečia Lietuvos Respublikos Seimo narius ir visus Lietuvos žmones remtis Europos Sąjungos ir tarptautiniuose teisės aktuose numatyta šalių teise vykdyti savarankišką, ilgaamžių tradicijų puoselėtoją ir universaliais gyvenimo principais pagrįstą šeimos politiką - saugoti ir puoselėti santuokinę vyro ir moters šeimą.

Forumas reikalauja:

1. Atmesti tos pačios lyties asmenų registruotos partnerystės įteisinimo įstatymo projektą Nr. XIIP-2849 kaip prieštaraujantį Lietuvos Respublikos Konstitucijai;

2. Esant būtinybei papildyti įstatymus ir teisės aktus, įtvirtinančius turtines ir kitokias teises garantijas kartu bendrą gyvenimą gyvenantiems (nesusituokusiems) asmenims, išskyrus šio gyvenimo būdo valstybės teisinę registraciją;

3. Saugoti vaikus kaip svarbiausią nacionalinę vertybę, rūpintis jų fizine ir dvasine gerove ir neleisti, kad įstatymais būtų sudaromos prielaidos įsivaikinti tos pačios lyties asmenų poroms;

4. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės švietimo sistema yra bendrasis visuomenės gėris (aukščiausios svarbos viešasis interesas), mokyklinių vadovėlių turinio formavimo funkcijas patikėti tik LR Švietimo ir mokslo ministerijai, orientuojant jų turinį į prigimtines autentiškos šeimos sampratos propagavimą;

5. Lietuvos valstybės ir valdžios institucijas užtikrinti piliečių įsitikinimų laisvę, sudaryti vienodas nediskriminuojančias sąlygas reikšti savo nuomonę dėl prigimtines šeimos išsaugojimo žiniasklaidos priemonėse, įskaitant nacionalinį transliuotoją, ir krikščioniškųjų pažiūrų piliečiams, nevaržyti ar kitaip neriboti konstitucinės piliečių žodžio laisvės.

Mes suprantame daugelio žmonių Lietuvoje ir visoje Europoje norą sukurti žmogaus orumą ir lygybę įtvirtinančią socialinę tvarką. Sveikiname, kad už socialinę pažangą visų pirma ryžtingai pasisako jaunimas, ir kartu jaučiame pareigą priminti istorinę patirtį, kai įgyvendinant žavias laisvės ir gerovės utopijas buvo sukeltos nežmoniškos žmonių kančios. Todėl žmonių, ypač jaunimo, idealizmas ir pasitikėjimas valstybės ideologija negali būti naudojamas socialinei destruktijai.

Kviečiame jaunus žmones būti atspariems seksualinių mažumų gyvenimo būdo reklamai ir propagandai, nepasiduoti psichologiniam mažumų spaudimui, nebijoti laisvai mąstyti ir reikšti savo nuomonę.

Raginame piliečius rengti ir teikti valdžios institucijoms peticijas ir viešai reikšti savo nuomonę svarbiausiais konstitucinių ir bendražmogiškųjų vertybių klausimais.

Forumo iniciatoriai:

LR Seimo nariai Mantas Adomėnas, Rima Baškienė, Rimantas Dagys, Arimantas Dumčius, Povilas Gylys, Liutauras Kazlavickas, Aurelija Stancikienė, Povilas Urbšys, Mečislovas Zasčiurinskas, Rokas Žilinskas.

Lietuvos intelektualų atstovai:

Teisės filosofijos profesorius, daktaras Saulius Arlauskas; kultūrologė profesorė daktarė Rita Aleknaitė-Bieliauskienė; LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys Antanas Buračas; habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Valstybinės mokslo premijos laureatas Bronius Genzelis; rašytoja, publicistė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė Vidmantė Jaskaitytė; skulptorius, dailininkas Vladas Kančauskas; habilituotas daktaras, profesorius, LMA tikrasis narys, Tarptautinės tiltų ir konstrukcijų asociacijos, Europos mechanikų draugijos, Tarptautinės statinių tyrimo ir standartų tarybos narys Antanas Kudzys; kultūros antropologė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė-ICOMOS narė Jūratė Markevičienė; sociologas profesorius habilituotas mokslų daktaras Gediminas Merkys; rašytoja Edita Milaševičiūtė; psichologas daktaras Gediminas Navaitis; medicinos profesorius daktaras Alyudas Pauliukevičius; rašytojas daktaras Vytautas Rubavičius; muzikė, violončelininkė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorė Silvija Sondeckienė; smuikininkas, dirigentas, profesorius, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, apdovanotas DLK Gedimino I ir V laipsnio ordinais, atminimo medaliu, Marijos žemės kryžiaus 4-ojo laipsnio ordinu, Austrijos garbės kryžiumi Saulius Sondeckis; filosofas, Lietuvos kultūros kongreso pirmininkas daktaras Krescencijus Stoškus; teisės filosofijos profesorius habilituotas daktaras Alfonsas Vaišvila; dailėtyrininkas, kultūrologas Gytis Vaitkūnas, psichiatras daktaras Gintautas Vaitoška, Vilniaus dailės akademijos prorektorius Saulius Vengris.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos NVO:

Lietuvos Helsinkio grupė, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija, Asociacija Nepartinis demokratinis judėjimas, Lietuvos žmogaus teisių asociacija, Piliečių gynimo paramos fondas, Lietuvos tėvų forumas, Jaunimo sambūris „Pro Patria“, Nacionalinė teisingumo ir gynybos sąjunga, Lietuvos aeroklubas, Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Asociacija „Vilniui ir tautai“, Laisvės kovotojų sąjunga, Lietuvos graikų bendruomenė, Visuomeninis judėjimas „Tautos ateities forumas“, Vakarų Lietuvos tėvų forumas.

Forumo dalyviai:

Lietuvos šeimos centras, VšĮ Pal. J. Matulaičio šeimos pagalbos centras, Tarptautinis visuomeninis judėjimas „Už dorovę“, Labdaros paramos fondas „Biblijos studijos“, Studentų ateitininkų teisininkų korporacija „Iustitia“, Lietuvos atsargos karininkų sąjunga, Tautininkų sąjūdis, VšĮ Šeimos institutas, Moksleivių ateitininkų sąjunga, Lietuvos veiklių žmonių bendrijos Panevėžio skyrius ir Panevėžio Vyskupijos Pastoracinės taryba, Neformalus šeimų Sąjūdis, Septintosios dienos adventistų bažnyčia, Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija, Lietuvos šeimos centras, portalas www.tikiu.lt, Doros Kultūros Sąjunga, NVO vaikams konfederacija, Krikščionybės žiniasklaidos tarnyba ir kt.

Rezoliuciją – peticiją remia:

Nacionalinio pareigūnų profesinių sąjungų susivienijimo atstovas Europos policijos profesinių sąjungų konfederacijoje teisininkas Vytautas Bakas; teisininkas Paulius Markevičius; pedagogas Valentinas Šapalas; teologijos licenciatė, teisės magistrė Laura Janulevičiūtė; teisininkė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė Zita Šličytė; VšĮ „Socialinės tarnystės savanoriai“ direktorė Paola Fertoli; „Lietuvai pagražinti“ draugijos valdybos pirmininkas Juozas Dingelis; Medardo Čoboto trečiojo amžiaus universiteto rektorė Zita Žebrauskienė ir prorektorė Aldona Rėksnienė; Kauno Arkivyskupijos II dekanato šeimos centro vadovė, šeimos ir vaikų ligų gydytoja Ona Mišeikienė; Krikščioniškojo pilietinio forumo atstovė Elona Stasiūnaitė ir kt.

(Pastaba: Laisvos visuomenės institutas parengė peticiją, raginančią politikus nepritari civilinio kodekso pataisoms, įteisinančioms partnerystę [<http://www.laisvavisuomene.lt/peticija-del-partnerystes/>]. Ją jau pasirašė keletas tūkstančių žmonių).

Forumo vardu

Jaunimo sambūrio „Pro Patria“ atstovas Paulius Stonis

LŽTA periodinio leidinio „Pozicija“ Nr. 2 priedas

Parengė Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos laikinasis biuras

Laisvės pr. 60, LT-05120, Vilnius.

El.paštas: linvo@lzta.lt